

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SPECIFIČNOST UPLATŇOVÁNÍ METOD A FOREM
VEŘEJNOPOŘÁDKOVÉ ČINNOSTI MĚSTSKÉ POLICIE
SE ZAMĚŘENÍM NA ÚZEMÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA
ČESKÉ BUDĚJOVICE**

Autor práce: Jan Plánský

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Bc. Josefu Kříhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PLÁNSKÝ, J. *Specifičnost uplatňování metod a forem veřejnopořádkové činnosti městské policie se zaměřením na území Statutárního města České Budějovice : bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2014. 57 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha.

Klíčová slova: donucovací prostředky, novela zákona, obecní policie, součinnost, veřejný pořádek, zákrok.

První kapitola práce teoreticky osvětluje historickou genezi vývoje obecních policií, včetně demonstrace legitimacy činnosti při aplikaci zákonných a podzákonných právních předpisů. V užším postihu práce dále objasňuje vymezení oprávnění a povinností strážníků zejména v souvislosti s činností zaměřenou na problematiku místních záležitostí veřejného pořádku. Ve druhé části je podrobněji rozebráno užití jednotlivých druhů donucovacích prostředků. Je zde vymezen účel použití donucovacích prostředků a oprávnění jejich užití včetně činnosti strážníků před, při a po použití těchto prostředků a zbraně. V poslední části je popsána dynamičnost vývoje zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obecní policii“) a dále návrh jeho novely ve srovnání s předchozím ustanovením. Z tohoto vychází i závěr bakalářské práce podchycující analýzu možných legislativních změn v zákoně o obecní policii, včetně praktických výstupů odrážejících dynamičnost právní úpravy v dané oblasti.

ABSTRACT

PLÁNSKÝ, J. *Specificity of application of public order activity methods and forms of the Municipal Police focused on the territory of the Statutory city of České Budějovice* : Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2014. 57 p. Supervisor: Mgr. et Bc. Josef Kříha.

Key words: amendment of act, coercive measures, cooperation, municipal police, police action, public order.

Chapter One of this bachelor thesis theoretically deals with the historical genesis of the development of municipal polices, including a demonstration of legitimacy of the action by application of statutory and subordinate legislation. Following that the thesis is more closely focused on the determination of powers and duties of policemen/policewomen, particularly in connection with the activity aimed at the matter of local affairs of public order. The use of individual types of coercive measures is analysed in detail in Part Two. The purpose of their use and the power to use them including policemen's/policewomen's acting before, during and after the use of these measures and of a weapon are defined. The dynamism of development of the Municipal Police Act No. 553/1991 Coll., on the Municipal Police, as amended ("the Municipal Police Act") and the proposal of its amendment in comparison to the previous provision are described in the last chapter. This suggests the conclusion of the thesis identifying the analysis of possible alterations of the Municipal Police Act including practical outcomes reflecting the dynamism of an alteration in the given sphere.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 HISTORICKÝ VÝVOJ OBECNÍCH POLICIÍ	10
3 LEGITIMITA A OPERAČNÍ PROSTOR OBECNÍ POLICIE	15
4 ČINNOST MĚSTSKÉ POLICIE ČESKÉ BUDĚJOVICE	25
4.1 Místní a věcná působnost.....	25
4.2 Organizační struktura.....	29
4.3 Veřejnopořádková činnost v krajském městě	32
4.4 Spolupráce městské policie s dalšími subjekty	36
5 UŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ PODLE ZÁKONA O OBECNÍ POLICII	39
5.1 Povinnosti strážníka při použití donucovacích prostředků	40
5.2 Charakteristika jednotlivých druhů donucovacích prostředků a jejich použití	41
5.3 Použití služební zbraně	44
6 ČINNOST STRÁŽNÍKŮ PODLE NÁVRHU NOVELY ZÁKONA O OBECNÍ POLICII	48
6.1 Stav „de lege lata“ a „de lege ferenda“ v oblasti zákona o obecní policii	48
6.2 Komparace vybraných ustanovení návrhu novely se současnou podobou zákona	50
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	54
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	57

ÚVOD

Obecní policie je vedle Policie České republiky jedním z veřejných sborů, které jsou v rámci veřejnopořádkové činnosti pod drobnohledem veřejnosti, zejména z důvodu, že tyto složky jsou určitým garantem zajišťování bezpečí občanů a společně s ochranou života, zdraví a majetku jsou hlavními nositeli všech úkolů spojených s veřejnopořádkovou činností. Plní vedle postavení donucovacího orgánu jako jeden z hlavních úkolů své činnosti i službu veřejnosti.

Obecní (městská) policie, jakožto orgán obce, je zakotvena v právním řádu již více než dvacet let a její postavení ve společnosti a legislativní rámec její činnosti se neustále vyvíjí. Má významnou úlohu v oblasti bezpečnosti a pořádku v základních územních samosprávních celcích, ve kterých působí, svou činností zasahuje do práv a povinností občanů a působí mimo jiné jako orgán obce, nebo má postavení ostatní složky integrovaného záchranného systému.¹

Na teritoriálním území Statutárního města České Budějovice byla městská (obecní) policie zřízena obecně závaznou vyhláškou č. 1/1992 o zřízení městské policie v Českých Budějovicích s účinností od 7. července 1992 pro účely zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a k plnění dalších úkolů v zákonném rozsahu.

Tímto městu vznikla i celá řada povinností zejména se zaměstnáváním strážníků městské policie a navýšil se tak i rozpočet města o výdajovou část v souvislosti s materiálně-technickým zajištěním a provozem městské policie. V roce 2013 byla na provoz a výdaje za Městskou policii České Budějovice z rozpočtu města vyčleněna schválená částka 63.303.000 Kč.

Statutární město České Budějovice má takto v městské policii nástroj, prostřednictvím kterého a jehož veřejně prospěšnou činností zajišťuje klid a pořádek na svém území. Ta za tímto účelem na území města mimo jiné spolupracuje nejen s Policií České republiky, ale i s jinými orgány obce.

Rámec činnosti městské policie, její postavení a kompetence je dán zákonnými předpisy a podzákonnými akty, vytvářejícími teoretický základ k praktickému výkonu

¹ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3.

povolání strážníků. Na základě územní příslušnosti obecní policie, zejména jedná-li se o obec nebo větší město a s ohledem na to, jakými tato obec disponuje možnostmi k zajištění materiálně-technické podpory, jaký má obecní policie počet strážníků a kolik mají tyto zkušenosti, má každá tato složka typický a nejčastěji vykonávaný okruh činností a specifické zákroky a úkony na různých úsecích svého působení.²

Základním zákonem pro obecní policie je zákon o obecní policii. V současné době je zpracován nový návrh zákona o obecní policii předložený na základě zpracování Analýzy možného zefektivnění systému veřejného pořádku a bezpečnosti na místní úrovni a vzájemného vztahu Policie České republiky a místní samosprávy. V tomto návrhu je mimo jiné posílena pravomoc strážníků obecních policií při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku, bezpečnosti a prevence kriminality v obcích a při plnění některých úkolů s ohledem na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Je upřesněno právní postavení strážníka s návrhem na prodloužení doby platnosti osvědčení. Návrh zákona se v neposlední řadě zabývá i přístupem do různých informačních systémů institucí pro potřeby plnění úkolů obecní policie a potřebou upřesnění nebo nahrazení jednoznačnou formulací těch ustanovení zákona o obecní policii, jejichž aplikace přináší nejasnosti.³

² MACEK, P. a kol. *Bezpečnostní služby*. Praha: Police history, 2001. 200 s. ISBN 80-86477-03-7.

³ Dostupné z WWW: < <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=776&CT1=0>.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor se v bakalářské práci zabývá jednotlivými formami činnosti obecní policie jak podle právního rámce, kdy vychází zejména ze zákona o obecní policii a využití dalších ustanovení jiných zákonů souvisejících s činností obecní policie, tak i praktickým využitím jednotlivých oprávnění strážníků při plnění jejich povinností.

V práci je nastíněna problematika plnění úkolů obecní policie, zejména v úseku místních záležitostí veřejného pořádku. V souvislosti s tímto je práce zaměřena na výkon veřejnopořádkové činnosti vyplývající z všeobecně uznávaných pravidel chování a jiné aspekty a faktory dodržování veřejného pořádku v úsecích vymezených zákonem a vyhláškami obce. Jednotlivé úseky této činnosti, především obecné úkoly vymezené ustanovením § 2 zákona o obecní policii, jsou zaměřeny zejména na teritoriální území Statutárního města České Budějovice a místní a věcnou příslušnost strážníků Městské policie České Budějovice.

Z tohoto vyplývá i činnost a realizace některých úkonů, zákroků a jiných opatření ze strany strážníků Městské policie České Budějovice s ohledem na vznikající, nebo již nastalé situace a dále znovuoobnovování veřejného pořádku narušeného v jednotlivých problematických lokalitách v rámci místní a věcné působnosti. V práci je dále popsána forma spolupráce a součinnosti s jinými složkami (například s Policií České republiky, orgány obce, nebo základními složkami integrovaného záchranného systému) při řešení a předcházení dalších problémů souvisejících s praktickým výkonem strážníků. Vše je vhodně doplněno přesnými statistickými údaji ze zdrojů Městské policie České Budějovice.

V bakalářské práci je úžeji rozebráno oprávnění a použití jednotlivých druhů donucovacích prostředků, jejich charakteristika a metodika užití. Zde je popsáno používání donucovacích prostředků ze strany obecní policie včetně povinností strážníků stanovených zákonem po jejich použití.

Bakalářská práce je zaměřena i na porovnání jednotlivých ustanovení zákona o obecní policii zejména posledním návrhem novely tohoto zákona novely s ustanoveními předchozími. Autor v práci obecně popisuje i vývoj legislativy na úseku obecních policií a historii těchto složek.

2 HISTORICKÝ VÝVOJ OBECNÍCH POLICIÍ

Potřeba zajišťovat pořádek v územních celcích sahá do hluboké minulosti, kde již v Athénách ve 4. stol. př. n. l. působili za tímto účelem skytští lučištníci a ve starém Římě byly zřizovány za účelem vykonávání noční hlídkové služby městské kohorty (cohortes urbanae). Pro zajišťování veřejného pořádku ve městech, pokud si to tato mohla dovolit, byli ve středověku najímáni městští žoldnéři⁴. Důležitý vývoj z hlediska obecních policí lze datovat mnohem později do doby před vznikem samostatného československého státu.

Do roku 1918 v závislosti na velikosti a potřebách obcí a možnostech jejich financování, nebyla-li policejní působnost přenesena na státní policejní úřad, vykonávala tuto funkci v nejnižší instanci obec. Nepůsobila-li v obci obecní policie ani státní policejní úřad, byla zde vykonávána působnost četnictvem. Tato činnost byla vnímána jako činnost veřejné správy, jejímž základem byl říšský zákon č. 18/1862, kde byla vymezena pravidla pro uspořádání obecních záležitostí a mimo jiné zde byl stanoven rozsah samostatné působnosti obce zejména se zaměřením na bezpečnost osob a jmění, údržbu místních komunikací včetně zajišťování snadné a bezpečné sjízdnosti, dohlížení na řádný prodej na trhu s kontrolou míry a váhy i dohled nad stavěcím řádem. Za tímto účelem byla obcemi vydávána různá nařízení formou tzv. policejních řádů a obec zřizovala vlastní policejní stráž. Výstroj, vybavení, organizace a odborná připravenost policejní stráže byla podřízena starostovi.

Do nového Československého státu v roce 1918 došlo zákonem č. 11/1918 o zřízení samostatného státu československého k přechodu policejních složek a tedy i obecní policie do tohoto vzniklého zřízení. Vláda byla zmocněna zřizovat v obci státní policejní úřad, pokud s tím zastupitelstvo obce souhlasilo. Obecní policie byla známa jako komunální policie nebo obecní stráž bezpečnosti. Podle zákona o četnictvu č. 277/1920 Sb. mohlo i četnictvo na základě určení politickými úřady spolupůsobit v záležitostech místní policie za předpokladu, že tímto nebude omezována samotná činnost četnictva.⁵

⁴ MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie*. Praha: Police history, 2008. 88 s. ISBN 978-80-86477-45-9.

⁵ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3.

Vzhledem k výrazným aktivitám fašistického Německa bylo přijato též opatření dle vládního nařízení č. 51/1936 Sb. o organizaci policejní správy a služby, kdy byla možnost za předpokladu narušení veřejného pořádku přibrat policejními orgány pro výkon bezpečnostní služby i členy obecní stráže bezpečnosti a tím tyto členy podřídit pod velení policejních strážních sborů. Členové obecní stráže měly v těchto případech stejná práva a povinnosti včetně práva na užití zbraně, jako policejní strážní sbory.⁶

V období Protektorátu Čechy a Morava platily zpočátku dosavadní právní předpisy jako v předcházejícím období a to zejména vládní nařízení č. 51/1936 Sb. o organizaci policejní správy a služby. Vládní nařízení č. 250/1942 Sb. o obecní výkonné policii přineslo zásadní změnu, kdy byly stanoveny úkoly obecní výkonné policii, její členění na uniformovanou a neuniformovanou policii, podmínky povinného zřízení, kdy obce s počtem nad 10 000 obyvatel byly povinny zřídit a udržovat obecní výkonnou policii. Byla stanovena podřízenost starostovi obce a jeho pověřeným zástupcům. Příslušníci obecní výkonné policie byli zaměstnanci obce. V roce 1944 podle nařízení vlády č. 77/1944 Sb. o protektorátní policii náležela obecní výkonná policie k policii protektorátní. Tímto odpadla povinnost nebo oprávnění obcím zřídit obecní výkonnou policii. Toto nařízení bylo platné až do roku 1947, kdy obecní výkonná policie a protektorátní policie zanikla zákonem č. 149/1947 Sb. o národní bezpečnosti.

Tímto zákonem o národní bezpečnosti byli příslušníci bývalé obecní výkonné policie včleněni do Sboru národní bezpečnosti, čímž nebylo dotčeno právo místních národních výborů zřizovat a udržovat jednotlivé bezpečnostní orgány. Do vlastnictví státu byla převedena bezplatně výstroj a výzbroj a převedeny užívané budovy a místnosti. Tímto fakticky zanikl institut obecní policie a vznikly novým zákonným předpisem č. 286/1948 Sb. o národní bezpečnosti instituty pomocné stráže Veřejné bezpečnosti (PSVB) a inspekce veřejného pořádku, kde mohli být k zajištění bezpečnosti osob a majetku a k udržování veřejného pořádku a později i k zajišťování bezpečnosti provozu na komunikacích povoláni k službě dobrovolně se hlásící spolehliví občané. Jednalo se tedy o formu přímé účasti občanů na ochraně veřejného

⁶ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny obecních policií I*. Praha: Police history, 2005. 250 s. ISBN 80-86477-26-6.

pořádku.⁷ Výkon této služby byl prováděn samostatně nebo s příslušníky Sboru národní bezpečnosti, kdy se členové PSVB řídili jejich pokyny a rozkazy. Při výkonu služby měli členové pomocné stráže Veřejné bezpečnosti status veřejných činitelů. Dalšími právními předpisy bylo ustanoveno označení těchto složek a byly stanoveny podmínky pro výkon této funkce zejména na základě vyhlášky Federálního ministerstva vnitra č. 3/1984 Sb. o Pomocné strážci VB. Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti byly zrušeny až v roce 1991 zákonem č. 333 o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie.⁸

K zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku mohly být na základě zákona o národních výborech zřizovány také inspekce veřejného pořádku národního výboru. Jejich pracovníci mimo jiné dohlíželi na dodržování předpisů, upozorňovali občany na nedostatky a činili opatření k jejich odstranění. Byli taktéž oprávněni požadovat od občanů podání potřebných vysvětlení a ukládat pokuty v blokovém řízení. Nařízením vlády č. 1/1972 Sb. o inspekcích veřejného pořádku národních výborů a dalšími novelizacemi tohoto nařízení bylo stanoveno, které obce mohou tyto inspekce zřizovat a jaké úkoly se zřetelem na oprávnění a povinnosti mohou tito pracovníci plnit. Jednalo se zejména o kontrolu dodržování předpisů na ochranu veřejného pořádku v obvodu národního výboru a to zejména dodržování čistoty na ulicích, veřejných prostranstvích, veřejně přístupných objektech, sadech apod., dále tito pracovníci chránili veřejně prospěšná zařízení před poškozením, sledovali podávání alkoholu mladistvým a podnapilým osobám a řidičům, dohlíželi na správné používání státních a městských symbolů a snažili se předcházet přestupkové činnosti občanů na úseku ochrany veřejného pořádku a napomáhali odstraňovat jejich příčiny. Příslušníci těchto inspekcí mohli vyzvat občana, aby upustil od protiprávního jednání, napomenout jej, nebo vyzvat k prokázání totožnosti občana narušujícího veřejný pořádek, případně jej za zákonem stanovených podmínek předvést na národní výbor nebo útvar Sboru národní bezpečnosti. Pracovníci inspekce vystupovali při plnění úkolů jako veřejní činitelé, proto byl každý povinen uposlechnout jejich výzev a pokynů. Inspekce veřejného pořádku se nejvíce přibližovala svou činností obecním policiím. Tento institut zanikl zákonem č. 367/1990 Sb. o obcích.⁹

⁷ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3.

⁸ MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva IV*. Praha: Police history, 2011. 291 s. ISBN 978-80-86477-55-8.

⁹ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3.

V policejní oblasti došlo zákonem č. 367/1990 Sb. o obcích k zásadní změně a to zejména tím, že obce na základě tohoto právního předpisu mohli v rámci samostatné působnosti zřídit obecní (městskou) policii k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. V této souvislosti byl Českou národní radou přijat zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, který nabyl účinnosti 1. 1. 1992. Do nabytí účinnosti tohoto zákona mohla obec podle zákona o obcích pověřit pracovníky obecního úřadu k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.¹⁰ Účelem zákona o obecní policii bylo vytvoření možnosti pro vznik vlastního represivního a preventivního sboru obce k plnění místních záležitostí veřejného pořádku vlastními silami. Dosud mohli obce požadovat většinu úkolů pro zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku od příslušných útvarů Policie ČR. Možností zřídit obcemi obecní policii bylo částečně toto břemeno Policii ČR odebráno a tato se mohla v daleko větší míře věnovat svým širším a specifickým úkolům. Přijetím zákona o obecní policii byl položen základ fungování současných moderních obecních a městských policií, kterých je v České republice k 1. 1. 2013 zřízeno 353 s celkovým počtem 9 538 zaměstnanců.¹¹

Historii městské policie v Českých Budějovicích lze registrovat již od středověku, kdy výkon soudní policejní správy příslušel rychtářskému úřadu, který za pomoci ozbrojených biřiců dohlížel na bezpečnost a čistotu ve městě, konání trhů a zatýkání a věznění osob narušujících veřejný pořádek. Toto bylo v roce 1849 nahrazeno státním četnictvem, které mělo dohled i nad městskou policií vzniklou v roce 1850 v síle dvou policejních komisařů a dvanácti strážníků. Od roku 1974 byla městská policie v Českých Budějovicích organizována po vzoru státní policie a měla samostatný status s působností i v některých okolních obcích. Počet zaměstnanců se pohyboval na hranici 100 mužů a byl tak jedním s největších samosprávních sborů v českých zemích.

V rámci modernizace městského bezpečnostního sboru po roce 1918 byla doplněna výzbroj a výstroj, která se tak téměř shodovala s policií státní. Součástí výzbroje strážníků byly šavle, obušky a postupně i pistole. Zároveň byla zřízena hlídková služba stráže a dopravní služba. Byla také zavedena kriminalistická a daktyloskopická kartotéka. V roce 1936 byl městský úřad i vzhledem k nákladům na provozování městské policie, které v tomto roce činily 2.275.748,- korun, veden po

¹⁰ MACEK, P. a kol. *Bezpečnostní služby*. Praha: Police history, 2001. 200 s. ISBN 80-86477-03-7.

¹¹ Dostupné z WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/obecní-policie-652273.aspx>.

vzoru jiných měst k zestátnění svého policejního úřadu s tím, že město nadále částečně přispívalo na jeho činnost.¹²

Na začátku okupace v roce 1939 přešla česká policie pod přímou kontrolu nacistů. Do českých zemí přišli společně s bezpečnostní policií a okupační armádou i příslušníci pořádkové policie včetně mimo jiné policie ochranné, obecní výkonné policie a četnictva.¹³

Vytvořením jednotného Sboru národní bezpečnosti v roce 1945 došlo prakticky k zániku komunálních policií a jejich opětovný vznik za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku byl umožněn až zákonem z roku 1991. Současná podoba městské policie byla zřízena v souladu se zákonem o obecní policii obecně závaznou vyhláškou č. 1/1992 o zřízení městské policie v Českých Budějovicích s účinností od 7. července 1992.¹⁴

¹² Dostupné z WWW: <<http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/o-mestske-policii/stranky/historie.aspx>.

¹³ PECHA, M., VONDRA, V. *Českobudějovicko v době nacistické okupace a osvobození 1939-1945*. České Budějovice: PROTISK s r.o., 2006. 286 s. ISBN 80-239-6411-9.

¹⁴ Dostupné z WWW: <<http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/o-mestske-policii/stranky/historie.aspx>.

3 LEGITIMITA A OPERAČNÍ PROSTOR OBECNÍ POLICIE

Obec má podle čl. 100 odst. 1 zák. 1/1993 Sb. Ústavy České republiky právo na samosprávu.¹⁵ Znamená to, že správu vykonávají ti, kteří jsou jí přímo dotčeni a nesou za tento výkon zodpovědnost. Na území obce toto označujeme jako komunální samosprávu, což je základem územní samosprávy.¹⁶ Podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“) § 35a/2 může obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou za účelem dohledu nad veřejným pořádkem a plnění dalších úkolů stanovených zákonem v obci zřídit obecní policii. Na území města se tato složka nazývá policií městskou.¹⁷

Vzhledem k tomu, že je v zájmu obcí v samostatné působnosti ochrana veřejného pořádku, může obec vydávat obecně závazné vyhlášky k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a tímto stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek, lze vykonávat pouze v časech a na místech k tomuto vyhláškou obce určených, případně na některých veřejně přístupných místech tyto činnosti zakázat. I ke kontrole dodržování těchto obecně závazných vyhlášek je v samostatné působnosti obce zřídit obecní policii.

Obecní policie tedy působí mimo jiné podle zákona o obcích a zákona o obecní policii jako pořádkový orgán obce. Zaměstnanci obecní policie se člení na strážníky, čekatele a jiné zaměstnance. Strážníci obecních policií vykonávají svou činnost ve vztahu k obci v pracovním poměru, proto je jejich zaměstnanecký vztah upraven zákoníkem práce č. 262/2006 Sb. na rozdíl od jiných příslušníků bezpečnostních sborů (např. Policie ČR), kde je jejich služební poměr upraven zákonem č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen zákon o služebním

¹⁵ Česko. Zákon č. 1 České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o Ústavě České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1.

¹⁶ FILIP, J., SVATOŇ, J., ŠIMÁČKOVÁ, K. *Státověda*. Brno: Masarykova universita, 2010. 114 s. ISBN 978-80-210-4731-0

¹⁷ Česko. Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. Dubna 2000, o obcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 38.

poměru).¹⁸ Obecní policie je orgánem obce a strážníci obecních policií mají postavení veřejných činitelů. Strážníci tedy používají právní ochrany poskytované veřejným činitelům a občan je povinen uposlechnout pokynů nebo výzvy zakročujícího strážníka stejně jako policisty.¹⁹

Rozsah úkolů svěřených obecní policii je dán taxativně zákonem. Přispívá tedy při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku k ochraně a bezpečnosti osob a majetku nejen proti těm, kteří veřejný pořádek již narušují, ale i předchází těmto hrozbám. Dále dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití, dodržování obecně závazných vyhlášek vydaných v samostatné působnosti obce a nařízení obce vydaných v působnosti přenesené. Obecní policie se také podílí v rozsahu stanoveném zákonem na dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích, podílí se i na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a činí opatření v rozsahu svých povinností a oprávnění k jeho obnovení. Strážníci se podílí na prevenci kriminality v obci zejména výkonem pořádkového dozoru a provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci a to na náměstích, tržnicích, v ulicích, na chodnicích, veřejné zeleni, parcích a v dalších místech veřejně přístupných každému. V neposlední řadě odhaluje obecní policie přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce především formou pořádkového dozoru, ale i na základě oznámení fyzických osob, orgánů veřejné moci, ale i jinými prostředky zjištěnými. Ministerstvu vnitra poskytuje obecní policie na požádání za účelem zpracování statistických údajů informace o počtech strážníků a zaměstnanců i jiné údaje využitelné ministerstvem k účelu metodického vedení a kontrole.²⁰

Obecní policie v některých případech má obdobně jako Armáda ČR, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví apod., postavení ostatní složky integrovaného záchranného systému, kdy obec, která obecní policii zřídila, písemně dohodne způsob pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací. Jde tedy o plánovanou pomoc na vyžádání např. základních složek integrovaného záchranného systému.²¹

¹⁸ KALOUS, L. et al. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex publishing, 2012. 308 s. ISBN 978-80-87451-20-5

¹⁹ MACEK, P. a kol. *Bezpečnostní služby*. Praha: Police history, 2001. 200 s. ISBN 80-86477-03-7

²⁰ MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

²¹ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

Strážníci obecní policie svou činnost vykonávají na území příslušné obce. Pokud je uzavřena veřejnoprávní smlouva mezi obcemi v rámci stejného vyššího územně samosprávného celku (kraje) podle příslušného ustanovení zákona o obecní policii, může strážník působit na základě písemného zmocnění i na území jiné obce.

Podle zákona o obecní policii je tato řízena starostou obce, případně jiným členem zastupitelstva pověřeným zastupitelstvem obce. Obecní policii může také řídit určený strážník pověřený k tomuto radou obce. Osoba, která obecní policii řídí, jedná jménem obce i v pracovněprávních vztazích strážníků. Předpokladem pro výkon oprávnění strážníka je splnění podmínek stanovených zákonem uvedených v § 4 zákona o obecní policii. Jedná se o bezúhonného, spolehlivého občana České republiky, který dovršil věku 21 let, dosáhl středního vzdělání s maturitní zkouškou, je zdravotně a odborně způsobilý.²²

Bezúhonnost strážníka je v zákoně o obecní policii vymezena negativně, znamená to, že jsou vymezeny důvody, za kterých se osoba za bezúhonnou nepovažuje. Pro tyto účely předkládá uchazeč o práci strážníka výpis z Rejstříku trestů, který není starší než tři měsíce, nebo v případě potřeby čestné prohlášení se stejnou lhůtou stáří. Za bezúhonného není považován ten uchazeč, který byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, případně jestliže bylo trestní stíhání pro úmyslný trestný čin zastaveno a neuplynulo od této doby 5 let, nebo byl v posledních pěti letech pravomocně odsouzen za trestný čin spáchaný z nedbalosti, je-li tento čin v rozporu s posláním strážníka. Kdo v čestném prohlášení uveden nesprávné údaje pro posouzení bezúhonnosti se taktéž za bezúhonného nepovažuje.²³

Spolehlivost uchazeče je posuzována na základě čestného prohlášení, v němž uchazeč o zaměstnání na pozici strážníka obecní policie uvádí, že nebyl v posledních 3 letech pravomocně opakovaně uznán vinným z přestupku na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, na úseku obrany České republiky, úseku všeobecné vnitřní správy nedodržením zákazu stanoveným zvláštním právním

²² MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

²³ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

předpisem na úseku zbraní a střeliva, úseku zemědělství, myslivosti a rybářství, dále z přestupku proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku.²⁴

Podmínka věku 21 let je dána především na základě zákona č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o zbraních“), kde je stanoveno, že pro nošení zbraně k výkonu zaměstnání nebo povolání je potřeba, aby uchazeč byl držitelem zbrojního průkazu skupiny D, který může být mimo jiné vydán osobě starší 21 let.

K výkonu povolání strážníka obecní policie je také potřebné **střední vzdělání s maturitní zkouškou**. Změnovým zákonem č. 274/2008 Sb. byla do zákona o obecní policii vložena tato podmínka a zároveň byly stanoveny výjimky, kdy strážník, který toto potřebné vzdělání nemá, je povinen tuto podmínku splnit ke dni 31. 12. 2015. Toto neplatí, pokud strážník obecní policie ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona tedy k 1. 1. 2009 dosáhl věku 45 let a třikrát úspěšně absolvoval zkoušku z odborné způsobilosti před komisí Ministerstva vnitra a obec je držitelem platného osvědčení strážníka.²⁵

Odborná způsobilost uchazeče je zajišťována Ministerstvem vnitra formou zkoušky před tříčlennou zkušební komisí. Zkouška se skládá z písemné a ústní části, kdy k úspěšnému vykonání zkoušky musí být splněny obě tyto části. Ke zkoušce přihlašuje uchazeče obec, která zároveň zajišťuje školení čekatele v odborných a teoretických otázkách v příslušných školících nebo obdobných zařízeních. V případě, že čekatel nebo strážník neuspěje u této zkoušky, je další postup stanoven podle § 4d zákona o obecní policii a podrobnosti jsou stanoveny prováděcí vyhláškou Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb. Pokud čekatel nebo strážník zkoušku úspěšně vykoná, vydá mu ministerstvo osvědčení platné na dobu tří let. Osvědčení je veřejnou listinou, jíž se prokazuje, že čekatel nebo strážník splňuje všechny předpoklady pro zaměstnání strážníka obecní policie.²⁶ V osvědčení je obsaženo jméno a příjmení strážníka, datum jeho narození, datum vydání a doba platnosti osvědčení, název obce, ve které je strážník

²⁴ KALOUS, L. et al. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex publishing, 2012. 308 s. ISBN 978-80-87451-20-5

²⁵ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

²⁶ MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

v pracovním poměru, evidenční číslo, úřední razítko, podpis tajemníka a příslušná kolková známka.

Strážníci obecní policie plní úkoly a povinnosti zejména na základě ustanovení zákona o obecní policii, ale i podle jiných zákonů zejména spadajících do oblasti státní správy. Odborné předpoklady strážníka zahrnují i znalosti mnoha dalších právních úprav v rozsahu potřebném pro plnění úkolů obecní policie. Jedná se například o tyto taxativně uvedené právní předpisy:

- zákon č. 128/2002 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 129/2002 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami (tabákový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- příslušné vyhlášky a nařízení obcí s ohledem na místní působnost strážníka obecní policie

Není nutné, aby čekatel nebo strážník znal právní předpisy v plné šíři, ale v případě zjištění protiprávního jednání by měl toto umět posoudit za účelem dalšího postupu. V rámci věcné působnosti má obecní policie oprávnění vybrané přestupky na určitých úsecích projednat podle ustanovení § 86d zák. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona o přestupcích) ve zkráceném blokovém řízení.²⁷ Ostatní zjištěná protiprávní jednání předává strážník podle § 10 zákona o obecní policii buďto příslušnému správnímu orgánu nebo Policii ČR.

Praktický výcvik strážníka a čekatele je zajišťován obcí na její náklady a může jej provádět na základě dohody s ní i policie, kdy je po absolvování tohoto výcviku vydáno potvrzení, které je součástí podmínky pro složení zkoušky z odborné způsobilosti. Rozsah výcviku je stanoven ve druhé příloze vyhlášky Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii. Jedná se o výcvik k používání služební zbraně, donucovacích prostředků, taktiky zákroků při předvádění osoby, zjištění, zda osoba nemá u sebe zbraň, zákazu vstupu na určená místa, zjištění totožnosti osoby, zajištění místa činu a realizaci oprávnění strážníka např. v provozu na pozemních komunikacích.²⁸

Zdravotní způsobilost uchazeče a strážníka je upravena vyhláškou Ministerstva vnitra č. 444/2008 Sb. o zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele a strážníka obecní policie. Toto je zabezpečeno v rámci závodní preventivní péče, z toho důvodu nemají osoby ucházející se o zaměstnání strážníka a strážníci obecní policie možnost volby vlastního lékaře. Lékařským vyšetřením se podle této vyhlášky rozumí vstupní, periodická, mimořádná a výstupní prohlídka, při kterých je zkoumána zdravotní způsobilost pro výkon povolání strážníka.²⁹

²⁷ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

²⁸ Česko. Vyhláška č. 418 ze dne 11. listopadu 2008, kterou se provádí zákon o obecní policii. Příloha č. 2. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 137.

²⁹ Česko. Vyhláška č. 444 ze dne 11. prosince 2008 o zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele a strážníka obecní policie. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 144.

Svou příslušnost strážník obecní policie prokazuje stejnokrojem a odznakem obecní policie, identifikačním číslem a názvem obce. Pokud strážník vykonává svou pravomoc na území obce, která má s „mateřskou“ obcí strážníka uzavřenou veřejnoprávní smlouvu, prokazuje se písemným zmocněním této obce. Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb. jsou stanoveny jednotné prvky stejnokroje a označení dopravních prostředků obecní policie. Tyto prvky nesmí být zaměnitelné s prvky vymezenými zvláštními právními předpisy (např. zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky). Odznak, jehož vzor je stanoven touto vyhláškou, nosí strážník na pravé straně prsou a pod ním identifikační číslo strážníka. Nášivka s názvem obce je umístěna na záloktí levého rukávu.³⁰

Svrchní část stejnokroje může obsahovat černou, modrou a žlutou barvu nebo jejich kombinace. Označení OBECNÍ (MĚSTSKÁ) POLICIE černé, modré, žluté nebo bílé barvy je ve výrazně odlišném provedení od barvy podkladu. Na pokrývku hlavy, příp. i jiné části stejnokroje se umísťuje modrobílá šachovnicová páska, kterou lze provést i v reflexních barvách.

Dopravní prostředky obecní policie musí být bílé barvy s nápisem OBECNÍ (MĚSTSKÁ) POLICIE modré barvy (i reflexní) o výšce min. 100 mm a názvem obce téže barvy o výšce nejméně 25 mm.³¹

Zákon o obecní policii ukládá strážníkům řadu **specifických povinností** stanovených zákonem o obecní policii zejména, aby při provádění zákroků nebo úkonů k plnění úkolů obecní policie, kdy strážníci zasahují do práv a svobod občanů, dbali cti, vážnosti a důstojnosti osob, proti kterým svůj zákrok nebo úkon směřují, ale i své vlastní.

Zákrokem se rozumí zpravidla takové jednání směřující k přímému vynucení splnění právní povinnosti, nebo k přímému zjednání žádoucího stavu. Jednání strážníka, které nemá povahu donucení a chybí v něm prvek násilí, je považován za **úkon**. V souvislosti s touto činností nesmí vzniknout osobám, vůči nimž strážník postupuje bezdůvodná újma v důsledku chybného zásahu strážníka. Při provádění zákroků a úkonů je nutné chovat se přiměřeně podle okolností dané situace, aby mohl být úspěšně dosažen účel sledovaný zákrokem nebo úkonem. Znamená to například použití

³⁰ Česko. Zákon č. 553 ze dne 6. prosince 1991 o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 104.

³¹ Česko. Vyhláška č. 418 ze dne 11. listopadu 2008, kterou se provádí zákon o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 137.

vhodných a efektivních donucovacích prostředků v rozsahu vedoucím k odstranění vzniklého nebezpečí.

Vzhledem k tomu, že strážník má postavení úřední osoby, je nutné, aby při kontaktu s občanem dodržoval zásady slušného chování a uměl zvládat vzniklé krizové situace. Strážník má informační povinnost vůči osobě, jejíž práva a svobody se zákrokem nebo úkonem omezují, to znamená takovouto osobu poučit o jejich právech a povinnostech a jaké má její jednání právní důsledky, pokud to okolnosti zákroku nebo úkonu dovolují. Není-li toto možné, musí toto strážník splnit, jakmile je to možné nebo mu to okolnosti dovolí. Pokud je strážník obecní policie požádán o pomoc v rozsahu jemu zákonem stanovených povinností a oprávnění, je strážník povinen tuto pomoc každému poskytnout. Strážník je dále povinen, aby v zákonem stanovených případech provedl zákrok nebo učinil jiná zákonná opatření, zejména je-li páčán trestný čin, přestupek či jiný správní delikt, nebo je-li důvodné podezření z jejich páčání.³²

Při provádění zákroku nebo jiného opatření je strážník povinen, pokud to okolnosti dovolují, použít zákonné výzvy za použití slov „jménem zákona“. Výzvy zakročujícího strážníka je povinen podle zákona o obecní policii uposlechnout každý.

V případě, že je páčán trestný čin, nebo přestupek, kdy je přímo ohrožen život, zdraví nebo majetek, je strážník povinen provést zákrok nebo jiné opatření, zejména vyrozumět Policii ČR, i mimo pracovní dobu. Podle okolností lze i podle § 76/2 zák. 141/1961 Sb. trestního řádu, zadržet osobu přistiženou při páčání trestného činu nebo bezprostředně poté za účelem zjištění její totožnosti, k zamezení útěku, nebo zajištění důkazů a tuto osobu předat příslušnému policejnímu orgánu.³³ Pokud to daná situace dovolí, prokazuje strážník svou příslušnost průkazem obecní policie, který obsahuje nápis PRŮKAZ OBECNÍ (MĚSTSKÉ) POLICIE, fotografii strážníka, jeho jméno a příjmení, identifikační číslo, název obce, u které je strážník zaměstnán a podpis starosty.³⁴ Nemůže-li se strážník prokázat mimo pracovní dobu, vzhledem k nutnosti rychlého a bezprostředního zákroku a hrozí-li nebezpečí z prodlení, průkazem obecní policie, může toto učinit ústním prohlášením „obecní policie“ nebo „městská policie“. Průkazem obecní policie se strážník prokáže, jakmile to okolnosti dovolí.

³² KALOUS, L. et al. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex publishing, 2012. 308 s. ISBN 978-80-87451-20-5

³³ Česko. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66.

³⁴ Česko. Vyhláška č. 418 ze dne 11. listopadu 2008, kterou se provádí zákon o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 137.

Pokud je strážník obecní policie pod vlivem léků nebo jiných látek snižující jeho schopnost jednání, nebo k provedení zákroku nebyl vycvičen ani vyškolen a povaha zákroku toto vyžaduje, není strážník povinen takový zákrok provést. Stejně platí i v případě, že je zřejmé, že zákrok nebo úkon nemůže být strážníkem úspěšně dokončen a není rozhodující, zda je strážník v pracovní době nebo mimo ni. V těchto případech však strážník může provést jiná opatření zejména za účelem ochrany života, zdraví nebo majetku. Stejně strážník neprovede zákrok nebo úkon, pokud by tímto došlo k maření úkolů bezpečnostního sboru.³⁵

Další **povinnosti strážníka v obecné rovině** jsou společné všem pracovníkům státní správy a samosprávy a vztahují se k právnímu postavení strážníka. Znamená to zejména respektovat právní systém v plném rozsahu a dodržovat právní předpisy. Na základě práva a kompetencí strážníkovi svěřeným spravedlivě a nezaujatě rozhodovat a řídit se příkazy vedoucích pracovníků, pokud nejsou v rozporu s právními předpisy. Strážník je nadále povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se seznámil při plnění svých úkolů, i po skončení pracovního poměru.

Dalším prvkem právního vztahu jsou pak **oprávnění strážníků**, která mají k dispozici k plnění úkolů, což je stanoveno rovněž zákonem. Jedná se o oprávnění požadovat vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění důležitých skutečností pro odhalení přestupku, pachatele přestupku, jiného správního deliktu, zjištění skutečného stavu věci.

Strážník je také oprávněn požadovat mimo jiné prokázání totožnosti od osoby, u které provádí úkon v souvislosti s plněním úkolů obecní policie, od osoby podezřelé z protiprávního jednání, od osoby, u níž bude potřeba požadovat podání vysvětlení a osoby odpovídající popisu osoby hledané policií ČR.

Zákonem o obecní policii je stanoveno, kdy je strážník oprávněn předvést osobu. Při předvedení osoby na policii se jedná o osobu, která odmítla prokázat svou totožnost, nebo u které se při zjišťování její totožnosti prokáže, že je osobou hledanou, případně osobou, která i přes opětovnou výzvu strážníka pokračuje v narušování veřejného pořádku. Strážník obecní policie je také oprávněn předvést osobu na základě žádosti

³⁵ KALOUS, L. et al. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex publishing, 2012. 308 s. ISBN 978-80-87451-20-5

správního orgánu obce podle zvláštních právních předpisů (zák. 500/2004 Sb. správní řád).

Mezi další oprávnění, jimiž strážník v neposlední řadě na základě zákona disponuje, jsou oprávnění odebrat zbraň, odejmout věc, oprávnění zakázat vstup na určená místa, otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor, oprávnění k použití technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla, zastavovat vozidla, oprávnění ke vstupu do živnostenských provozoven a oprávnění k použití donucovacích prostředků, psa, zbraně.³⁶

Vzájemný vztah Ministerstva vnitra a obecních policií je vymezen podle § 27 zákona o obecní policii. Jsou zde stanoveny oblasti, ve kterých je ministerstvem vykonávána působnost ve vztahu k obecní policii. Ministerstvo zejména stanoví předpoklady odborné způsobilosti strážníka a způsob jejího ověřování, čímž jsou stanovena jednotná kritéria a je zajištěna odborná úroveň obecní policie. V souvislosti s tímto ministerstvo vydává a odnímá osvědčení potřebné pro výkon povolání strážníka.

Pro účel efektivního vykonávání dozoru a poskytování metodické pomoci obcím vede Ministerstvo vnitra informační systémy s údaji stanovenými zákonem. Dohlíží na řádný výkon povinností a oprávnění strážníků a na dodržování označení jednotných prvků stejnokrojů a dopravních prostředků obecní policie.

Za účelem zpracování statistických údajů jsou tyto poskytovány obecními policiemi v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.³⁷

³⁶ MACEK, P. a kol. *Bezpečnostní služby*. Praha: Police history, 2001. 200 s. ISBN 80-86477-03-7

³⁷ MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

4 ČINNOST MĚSTSKÉ POLICIE ČESKÉ BUDĚJOVICE

Městská policie České Budějovice byla zřízena dle § 35a zákona o obcích obecně závaznou vyhláškou č. 1/1992 O zřízení Městské policie v Českých Budějovicích s účinností od 7. července 1992. Po změnách a doplněních stanovených obecně závaznou vyhláškou č. 10/2002 byla tato 12. října 2006 zastupitelstvem města České Budějovice zrušena a schválena nová vyhláška č. 11/2006 O zřízení Městské policie v Českých Budějovicích s účinností od 15. listopadu 2006. Městská policie, se sídlem v ulici Jar. Haška č. p. 2, byla zřízena k zabezpečování záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti města České Budějovice.

4.1 Místní a věcná působnost

Místní působnost je na rozdíl od Policie České republiky vázána až na výjimky územím Statutárního města České Budějovice. Jedná se o katastrální území města obsažené v katastru nemovitostí. Strážníci proto mohou uplatňovat svá oprávnění podle zákona o obecní policii pouze na tomto území. Jsou-li tyto hranice území strážníkem z jakéhokoli důvodu překročeny, pozbývá strážník svých oprávnění a postavení úřední osoby a může činit pouze to, co každý člověk, například omezit na osobní svobodě osobu přistiženou při trestném činu nebo bezprostředně poté podle § 76/2 trestního řádu. Jelikož zdravotnická zařízení a záchranná stanice se nacházejí na území města České Budějovice, nedotýká se místních strážníků ani ustanovení § 17b zákona o obecní policii, kdy je strážník oprávněn zabezpečovat dopravu osob do těchto zařízení i mimo území obce.

Vzhledem k počtu obyvatel a rozloze území města Českých Budějovic jsou podobně jako v jiných městech za účelem zefektivnění činnosti městské policie zavedeny obvodní dohledy, kdy strážníci určení k působení v těchto obvodech disponují značnou osobní a místní znalostí v rámci místních záležitostí veřejného pořádku. Tito strážníci díky tomuto vědí, kam zaměřit při realizaci výkonu zaměstnání strážníka svou pozornost zejména s ohledem na místa, kde se nachází herny v dané lokalitě, kde se schází mládež nebo nepřizpůsobiví občané, místa častých výtržností a jiných protiprávních jednání. Toto územní rozdělení je navrženo tak, aby byla zajištěna

efektivní přítomnost sil a prostředků Městské policie České Budějovice v daných úsecích, a aby se občané mohli na strážníky kdykoli obracet.

Podstatou je stálá přítomnost strážníků ve svých určených obvodech, což přispívá k tomu, že každý občan v rámci zvýšené důvěry zná strážníka v místě svého bydliště nebo pracoviště. Tímto je do značné míry naplněna podstata fungování městské policie spočívající v zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a v plnění dalších úkolů podle zákona o obecní policii.³⁸

Preventivní obchůzkovou činností strážníků v rizikových lokalitách v rámci působnosti ve svém obvodu přispívají tito strážníci k nepřímé prevenci kriminality a tímto k eliminaci nebo oslabení kriminogenních situací a omezování příležitostí k páchání protiprávních jednání. Svým dohledem v dané lokalitě strážníci městské policie zvyšují pro potenciálního pachatele riziko dopadení.³⁹

V současné době působí Městská policie České Budějovice na území města rozděleného podle potřeby do šesti obvodů. Jedná se o tyto obvody:

- obvod **Centrum** s technickým zázemím na centrální služebně s nepřetržitým provozem v ulici Jar. Haška č. p. 2. Tento obvod zahrnuje především historické centrum města s množstvím obchodů, kulturních aktivit, restaurací, sídel firem a úřadů. V tomto prostoru se pohybuje značné množství osob a je zde hustá frekvence dopravy. Zde jsou stanovena místa prioritního dohledu, kde strážníci zaměřují svůj výkon ve větší míře s ohledem na charakteristiku těchto míst. Jedná se zejména o Náměstí Přemysla Otakara II, Lannovu třídu a oblast Palackého náměstí. V obvodu Centrum vykonává městská policie svou činnost nepřetržitě formou hlídkové a obvodové činnosti.
- Obvod **Máj** s technickým zázemím na služebně v ulici U Lesa s omezeným provozem. Tento obvod zahrnuje zejména park Stromovka, vysokoškolské koleje a panelové sídliště Máj. Centrum je tvořeno nákupním centrem Čtyři dvory a multikinem Cinestar. Prioritně se strážníci působící v tomto obvodu

³⁸ Dostupné z WWW: <<http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/obvody/stranky/obvody-2008-04-23.aspx>>

³⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 292 s. ISBN 978-80-7380-389-6

nepřetržitě v rámci hlídkové a obvodové služby zaměřují na sídlištní ulice V. Volfa, M. Chlajna a J. Bendy.

- Obvod **Vltava** zahrnující především panelové sídliště Vltava, plochy bývalého vojenského cvičiště, Vávrovské a Vrbenské rybníky a satelitní zástavby v Haklových Dvorech a Českém Vrbném. Prioritně je zde pozornost strážníků městské policie zaměřena především na prostor kulturního domu KD Vltava a jeho okolí. Zde je činnost vykonávána zejména obvodními hlídkami v osmihodinových směnách podporovanými podle potřeby nepřetržitou turnusovou hlídkovou službou.
- Obvod **Nemanice** s technickým zázemím na služebně v areálu dopravního podniku v ulici Horní č. p. 22 je poměrně rozsáhlý a charakteristický velkou koncentrací výrobních podniků a přepravních firem zahrnující oblast od pravého břehu řeky Vltavy k Rudolfovské ulici a dále od Nádražní ulice po ulici Okružní. V oblasti se také nachází bytová výstavba, rodinné domy, zahrádkářské kolonie a garáže. Zde je pozornost městské policie zaměřena především na bytovou zástavbu ve čtvrti Nemanice. Činnost je zajištěna obvodovými osmihodinovými směnami s podporou motorizované hlídkové služby.
- Obvod **Suché Vrbné** má stanovené technické zázemí na centrální služebně. V tomto obvodu vymezeném hlavně městskou částí Suché Vrbné se nachází kombinace průmyslové i obytné zástavby a činnost strážníků zahrnuje taktéž dohled v obcích Třebotovice a Kaliště spadajících do katastrálního území města České Budějovice. Největší pozornost obvodových hlídek městské policie je soustředěna na Suchovrbenské náměstí.
- Obvod **Rožnov** s technickým zázemím pro strážníky v prostorách základní školy v ulici L. Kuby zahrnuje zejména městské části Rožnov, Mladé a Nové Roudné zahrnující především bytovou zástavbu. Za nejdůležitější oblast se zvýšenou pozorností ze strany městské policie lze v této lokalitě považovat Lidickou ulici s množstvím obchodů a restaurací a Linecké předměstí, kde je nemocnice, poliklinika a úřady, s čímž souvisí i značná frekventovanost

dopravy a pohybu lidí. Dohled v dané oblasti vykonávají strážníci zařazení do obvodových hlídek s podporou hlídkové služby.⁴⁰

Strážníci zařazení do výkonu ve výše zmíněných obvodech vykonávají svou činnost ve dvoučlenných hlídkách v rámci ranní a odpolední osmihodinové směny s podporou hlídkové služby. V nočních hodinách je tato činnost vykonávána, vedle jiných povinností, výhradně službou hlídkovou, která zajišťuje dohled nad celým územím Českých Budějovic ve dvanáctihodinových nepřetržitých směnách a pro realizaci svých úkolů disponuje mimo jiné služebními vozidly a odpovídajícím technickým vybavením.

Okruh vymezených úkolů a záležitostí, které je Městská policie České Budějovice oprávněna řešit, je **působností věcnou** a je vymezen zákonem o obecní policii a dalšími zákony. Obecně platí, že městská policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti města Českých Budějovic a plní další úkoly stanovené zákonem o obecní policii nebo zvláštním zákonem (např. zákon o přestupcích). Pojem veřejný pořádek není definován žádným právním předpisem, přesto je tento pojem v mnoha právních předpisech užitý. Jedná se o takový druh chování vedoucí ke klidnému soužití občanů a jeho zachování je ve veřejném zájmu a podmínkou pro toto klidné soužití.

Statutární město České Budějovice dbá v samostatné působnosti na ochranu veřejného pořádku, proto může povinnosti k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku stanovit obecně závaznou vyhláškou, kdy může stanovit okruh činností, které by mohly veřejný pořádek narušit, které lze vykonávat pouze v místech a časech k tomuto obecně závaznou vyhláškou určených, nebo určit některá veřejná prostranství, kde jsou takové činnosti zakázány. K realizaci a kontrole dodržování takto stanovených pravidel je oprávněním obce v její samostatné působnosti zřídit obecní policii. Lze tedy říci, že tento okruh náplně činnosti městské policie je výkonem samostatné působnosti.

Vzhledem k tomu, že Městská policie České Budějovice je zároveň orgánem obce, koná i v záležitostech, které vykonávají orgány obce jménem státu. Vykonává tedy i přenesenou působnost podle ustanovení právních předpisů zejména na úseku přestupků, provozu na pozemních komunikacích, nebo správního řádu.

⁴⁰ Dostupné z WWW: <<http://http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/obvody/stranky/obvod-6-roznov.aspx>>

Věcná působnost je tedy primárně stanovena § 2 zákona o obecní policii, kdy i Městská policie České Budějovice při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku zejména:

- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití
- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce
- se podílí v rozsahu stanoveným zákonem na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích
- se podílí na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých pravomocí stanovených zákonem činí opatření k jeho obnovení
- se podílí na prevenci kriminality v obci
- provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce
- poskytuje na požádání Ministerstvu vnitra za účelem zpracování statistických údajů informace o obecní policii.⁴¹

4.2 Organizační struktura

Městskou policii České Budějovice tvoří zaměstnanci Statutárního města České Budějovice zařazení do městské policie. Jedná se o strážníky splňující požadavky podle § 4/1 zákona o obecní policii, čekatele a ostatní zaměstnance města zařazení do městské policie.

Podle zákona o obecní policii řídí Městskou policii České Budějovice primátor krajského města. Na jeho návrh je zastupitelstvem obce pověřen k plnění určitých úkolů při řízení městské policie vrchní strážník splňující podmínku předložení negativního lustračního osvědčení podle zákona upravujícího některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích. (např. zák. č. 541/1991 Sb., kterým se stanoví další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech

⁴¹ VODIČKOVÁ, J. *Soubor otázek ke zkoušce strážníka- ústní část*. Příbram: POLIS, 2011, str. 5-6; 392 s.

a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky).

V roce 2013 bylo v Městské policii České Budějovice zaměstnáno 133 pracovníků, z toho 120 strážníků, což je nejvíce od roku 2010.

Tabulka č. 1 – Počet zaměstnanců zařazených do MP ČB od roku 2010⁴²

Počet zaměstnanců MP	2010	2011	2012	2013
Strážníků	98	103	108	120
Čekatelů	0	0	0	0
Ostatních zaměstnanců	19	13	14	13
Počet zaměstnanců celkem	117	116	122	133

Tabulka č. 2 – Věková struktura strážníků od roku 2010⁴³

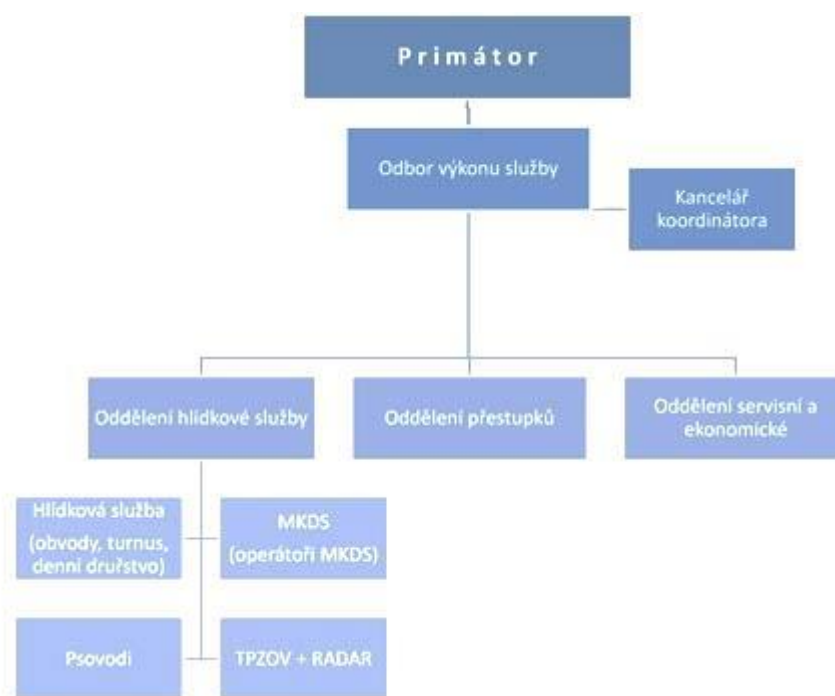
Věková struktura	2010	2011	2012	2013
21-30	34	33	30	35
31-40	41	46	51	56
41-50	19	19	22	22
51-60	3	5	4	6
61 a více	1	0	1	1

Současná organizační struktura městské policie (obrázek č. 1) umožňuje vedoucím pracovníkům díky přímému vlivu na chod organizace dobrý přehled v jednotlivých úsecích činností a přímý dohled na výkon oprávnění a povinností konkrétních strážníků, včetně činností vykonávaných specialisty určenými k působení na daných úsecích. Kromě zaměstnanců zařazených mimo přímý výkon služby, zajišťujících technické zázemí a chod organizace včetně obsluhy Městského kamerového dohlížecího systému (dále MKDS), je v organizaci zaměstnáno 120 strážníků městské policie v přímém výkonu služby.

⁴² Zdroj dat – interní databáze Městské policie České Budějovice

⁴³ Zdroj dat – interní databáze Městské policie České Budějovice

Obrázek č. 1 – Organizační schéma Městské policie České Budějovice⁴⁴

Vedoucí oddělení hlídkové služby zajišťuje činnosti spojené s chodem celé hlídkové služby, zpracovává informace a výkazy činnosti a plní další úkoly a povinnosti spojené s touto pozicí.

Oddělení hlídkové služby tvoří páteřní část organizace. Jedná se o činnost s nepřetržitým systémem služeb, mezi jejíž hlavní úkoly patří řešení událostí oznámených na tísňovou linku 156, přijímání opatření a meritorního rozhodování zejména při narušování veřejného pořádku a strážníci tohoto oddělení činí i úkony a zákroky, případně jiná opatření, k jeho obnovení. V této turnusové službě je zařazeno celkem 56 strážníků rovnoměrně rozdělených do čtyř pracovních směn. Dvanáctihodinové směny jsou jednotlivými turnusy vykonávány ve dvou denních a dvou nočních intervalech tak, že je jejich přítomností zajištěn neustálý chod organizace.

V čele směny je určený velitel směny (VS), zástupce velitele směny (ZVS), řádně vyškolený a poučený občanský zaměstnanec provádějící obsluhu kamerového systému MKDS, psovod se služebním psem a strážník určený do jedné dvoučlenné hlídky se psovodem k odchytu zvířat a sběru kadáveru a infekčního materiálu na území

⁴⁴ Dostupné z WWW: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/o-mestske-policii/stranky/organizacni-struktura.aspx>

města České Budějovice. V každé této směně jsou dále tři dvoučlenné hlídky zajišťující výše uvedené úkoly zejména v centru města včetně celého území od pravého břehu řeky Vltavy. Další dvě dvoučlenné hlídky svou činnost vykonávají na katastrálním území města od levého břehu řeky, zejména v městských sídlištích Máj a Vltava. Tyto hlídky mají pro svou činnost k dispozici služební vozidla, ve kterých je i další vybavení, které by nebylo možné s ohledem na jeho váhu a velikost přepravovat pěšími hlídkami, potřebná k rychlému a co nejefektivnějšímu plnění úkolů tam, kde je to v danou chvíli nejvíce zapotřebí.

Obvodní hlídky vykonávají svou činnost v osmihodinových ranních a odpoledních směnách a jednotlivé dvoučlenné hlídky působí v určených obvodech podrobněji popsanych v předchozí kapitole. Počet strážníků působících v obvodních dohledech byl navýšen za účelem zesílení jejich počtu a působnosti zejména na území sídliště Máj, kde v létě 2013 proběhla celá řada protiromských protestů s vazbou na incident napadení těhotné ženy a jejího přítele ze strany Romů dne 18. 6. 2013⁴⁵

Organizační struktura Městské policie České Budějovice je stanovena na základě zpracovaného vnitřního Organizačního řádu a Organizačního schématu a výkon zaměstnanců je dále vymezen dalšími vnitřními směrnicemi, zejména směrnicí pro výkon služby, směrnicí fyzické přípravy, směrnicí o výstroji a výzbroji, nebo etickým kodexem.

4.3 Veřejnopořádková činnost v krajském městě

Při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku plní Městská policie České Budějovice celou řadu povinností stanovených zejména § 2 zákona o obecní policii. K hlavním povinnostem, které jsou uvedeny v tomto ustanovení, patří mimo jiné přispívání k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, dohlížení nad dodržováním pravidel občanského soužití, dohlížení nad dodržováním obecně závazných vyhlášek a nařízení krajského města, podílení se na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a konání opatření k jeho obnově. Dále strážníci provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích na území Statutárního města České Budějovice a v souvislosti s těmito činnostmi odhaluje přestupky a jiné správní delikty,

⁴⁵ Dostupné z WWW: <<http://mvcr.cz/.../zprava-o-cinnosti-stycnych-dustojniku-pro-mensiny-pdf.aspx>>

jejichž projednání je v působnosti města. V neposlední řadě se Městská policie České Budějovice podílí na prevenci kriminality v obci.⁴⁶

Veřejnopořádková činnost strážníků na území krajského města má na rozdíl od menších obcí specifickou charakteristiku a je ovlivněna mnoha faktory. V této souvislosti je důležité zohlednit počet obyvatel a s tím související potřebu nasazení dostatečného počtu sil k ochraně veřejného pořádku. Koncentrace většího počtu obyvatel na území města má vliv na výkon činností s ohledem na denní a noční dobu například v souvislosti s konáním kulturních, sportovních a jiných událostí. Je také zapotřebí vzít v úvahu kriminogenní faktor s ohledem na specifické protiprávní jednání subjektů v prostředí velkého města. Z tohoto důvodu je důležitá dobrá orientace v tomto prostředí, aby bylo možné protiprávními jednáními v dané lokalitě efektivně předcházet. V neposlední řadě je zapotřebí zohlednit koncentraci různých institucí, orgánů a organizací působících na území města v politické, kulturní nebo ekonomické sféře (úřady, obchodní centra, průmyslové zóny apod.).⁴⁷

S výše uvedenými faktory vztahujícími se k činnosti Městské policie České Budějovice disponuje tato různými statistickými údaji. V roce 2013 bylo strážníky MP zkontrolováno okolo třiceti tisíc osob a strážníci projednali v souvislosti s veřejným pořádkem v blokovém řízení 1931 přestupků (nejsou započítány přestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích) zejména na úseku veřejného pořádku, občanského soužití, ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi nebo proti majetku. Dalších 689 zjištěných podezření ze spáchání přestupku nebo jiného správního deliktu v souvislosti s veřejným pořádkem bylo strážníky oznámeno příslušným orgánům. Policii České republiky bylo v témže roce předáno Městskou policií České Budějovice 113 důvodných podezření ze spáchání trestného činu a podle § 13/2 zákona o obecní policii bylo strážníky předvedeno na Policii ČR 70 hledaných nebo pohřešovaných osob a oznámeno 33 hledaných vozidel.⁴⁸

Na úseku veřejného pořádku jsou strážníky MP nejčastěji řešeny protiprávní jednání v souvislosti s neuposlechnutím výzvy strážníka při výkonu jeho pravomoci, rušením nočního klidu, veřejného pohoršení nebo znečištění veřejného prostranství.

⁴⁶ Česko. Zákon č. 553 ze dne 6. prosince 1991 o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 104.

⁴⁷ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

⁴⁸ Zdroj dat – interní databáze Městské policie České Budějovice

V souvislosti s veřejnopořádkovou činností je Městskou policií České Budějovice stále častěji řešena otázka osob bez přístřeší (bezdomovců), kterých se na území krajského města na základě praktických zkušeností autora bakalářské práce nachází okolo tří set. Tyto osoby se ve značné míře dopouštějí znečišťování veřejných prostranství a veřejně přístupných objektů včetně prostředků hromadné přepravy osob, ruší noční klid, budí veřejné pohoršení, dopouštějí se vandalismu a majetkových protiprávních jednání (drobné krádeže v obchodech, krádeže kovových součástí apod.) v převážné míře pod neustálým vlivem alkoholu nebo drog. Nejčastěji se nacházejí zejména v místech častého výskytu občanů a to v historické části města, okolí vlakového a autobusového nádraží a Lannově třídě. Zejména v této souvislosti bylo ze strany strážníků MP uskutečněno v posledním roce 161 převozů podnapilých osob na Protialkoholní záchytnou stanici. Značný počet těchto osob nemá vzhledem ke svému věku žádné pracovní návyky a odmítá jakoukoli pomoc, přestože existuje celá řada sociálních programů jak ze strany města, tak i prostřednictvím různých neziskových organizací a k dispozici mají tyto osoby různá azylová zařízení, jichž příliš nevyužívají.

Zejména v zimních obdobích se tyto osoby pokoušejí přebývat většinou protiprávně v různých přístřeších, kdy nejsou výjimkou ani občany nevyužívané garážové kóje a různé zahradní objekty. Vzhledem k tomu, že řešení těchto osob v blokovém řízení je z velké části neefektivní a není naplněn účel zamezení jejich protiprávního jednání, je zapotřebí, aby strážníci v maximální míře využívali svá zákonná oprávnění. Například využití oprávnění podle § 13/3 o předvedení osoby na Policii ČR, která přes opětovnou výzvu strážníka pokračuje v narušování veřejného pořádku, nebo převoz této osoby na Protialkoholní záchytnou stanici, kdy je zejména dosaženo účelu omezení přítomnosti takové osoby na místě jejího protiprávního jednání. Zároveň je zapotřebí protiprávní jednání této osoby oznamovat příslušnému Správnímu orgánu, případně Policii ČR.

Zásadní úlohu k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku mají pěší obvodové hlídky strážníků působící v určených lokalitách. Tímto je zaručena skvělá znalost místní problematiky a strážník se pohybuje při výkonu svého zaměstnání právě v těch místech, kde je jeho přítomnost nejvíce zapotřebí. Toto je silně vnímáno občany žijícími v dané lokalitě. Strážník zde působící je jim známý a mohou se na něj kdykoli obracet mimo jiné i ve veřejnopořádkových záležitostech.

Je důležité, aby strážník v rámci koncentroval svou pozornost zejména na služebně významné podněty a situace charakterizované zákonem jako narušení veřejného pořádku a nepodléhal v této souvislosti podnětům nepodstatným⁴⁹. K podpoře výkonu takového strážníka je mimo jiné určena hlídková služba MP disponující zejména služebními vozidly a potřebným vybavením k efektivnímu zajištění všech činností městské policie.

Významným prvkem k zajištění místních záležitostí veřejného pořádku je Městský kamerový dohlížecí systém (dále MKDS) obsluhovaný k tomuto řádně vyškolenými operátory. V současné době disponuje Městská policie České Budějovice 33 kamerami strategicky vhodně umístěnými na území krajského města tak, aby byl naplněn cíl monitorování veřejných prostranství zejména za účelem zvýšení bezpečnosti občanů a jejich majetku, odhalování protiprávních jednání, monitorování rizikových oblastí v záběru kamer a bezpečnosti a plynulosti dopravy ve městě, ale i kontroly činnosti strážníků městské policie.⁵⁰

Souborem nerepresivních opatření k předcházení páchaní kriminality, snižování obav občanů z ní a omezením kriminogenních příležitostí, nebo působením na pachatele a oběti protiprávních jednání realizuje Městská policie České Budějovice i na úseku místních záležitostí veřejného pořádku řadu preventivních akcí a programů. Jedná se zejména o sociální a situační prevenci a informování občanů v dané záležitosti. V rámci primární sociální a situační prevence se jedná především o výchovu, vzdělávání a osvětu nejširší veřejnosti se zaměřením zejména na děti a mládež. Příčinami kriminogenních situací a rizikovými jedinci a skupinami osob se zabývá sekundární prevence. Účelem terciální prevence je znovuzачlenění narušených osob a optimalizace nefunkčního sociálního prostředí. Prevencí v Městské policii České Budějovice se zabývá kancelář koordinátora MP a k tomuto určený strážník jako preventista. Základem této práce je prostřednictvím cílených besed a jiných aktivit zaměřených na bezpečné chování, základy právního vědomí, bezpečný pohyb v silničním provozu nebo prevenci úrazů, oslovovat hlavně děti, mládež a seniory.

⁴⁹ SÝKORA, M. *Psychologie ve služební činnosti strážníka obecní (městské) policie a strážného civilní bezpečnostní služby*. Praha: Armex, 1997. 80 s. ISBN 80-902283-3-X

⁵⁰ Dostupné z WWW: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/prevence-kriminality/stranky/technicke-vybaveni.aspx>

V souvislosti s událostmi na sídlišti Máj v létě roku 2013 popsanými v předchozí kapitole byl pod záštitou Ministerstvem vnitra v Českých Budějovicích zřízen projekt Asistentů prevence kriminality (dále APK). Jedná se o činnost pěti asistentů vybraných z řad obyvatel lokalit označených jako vyloučené zaměstnaných obcí u Městské policie České Budějovice. K jejich zřízení došlo zejména za účelem snížení protiprávních jednání ve vyloučených lokalitách, zvýšení počtu bezpečí obyvatel, prevence a eliminace sociálního vyloučení, prevence sousedských sporů, rasově motivovaných sporů a latentní protiprávní činnosti, která je obtížně řešitelná s ohledem na lokalitu ze strany Policie ČR a městské policie. Svou činnost vykonávají většinou pod dohledem zkušeného strážníka, jehož přítomnost při řešení některých úkonů vhodně umožňuje aplikaci oprávnění strážníka městské policie, jimiž zaměstnanci APK nedisponují. Na území krajského města působí tito asistenti zejména v určených částech sídliště Máj, okolí Palackého náměstí, Lannovy třídy a v okolí ubytoven pro sociálně slabé (Novohradská ulice, Okružní ulice apod.)

4.4 Spolupráce městské policie s dalšími subjekty

Součinnost a spolupráce městské policie s dalšími ozbrojenými sbory a orgány veřejné správy je důležitá k řádnému a efektivnímu plnění jejich úkolů. Jedním z prvořadých úkolů je na základě koordinačních dohod prohlubování součinnosti a spolupráce s Policií ČR. Smyslem je vzájemné kvalitní informování subjektů podílejících se na veřejném pořádku ve městě za účelem odhalování, objasňování a předcházení protiprávnímu jednání.⁵¹

Spolupráce obecní policie a Policie ČR je stanovena § 1/3 zákona o obecní policii. Jedná se především o vzájemné poskytování informací nezbytných pro plnění úkolů k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Některé formy spolupráce s Policií ČR jsou přímo stanovena v zákoně o obecní policii. Jedná se zejména o povinnost strážníka oznámit Policii České republiky bez zbytečného odkladu podezření na trestný čin, má-li důvodné podezření, že došlo k jeho spáchání. Dále zákon o obecní policii ukládá strážníkovi oprávnění předvést na policii osobu, která odmítla vyhovět výzvě strážníka k prokázání totožnosti, nebo nemůže ani po poskytnutí nezbytné součinnosti ze strany strážníka MP svou totožnost prokázat. Strážník městské policie je též oprávněn předvést osobu, u které se při zjišťování její totožnosti prokáže,

⁵¹ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

že je osobou pohřešovanou nebo hledanou policií. Na policii může strážník předvést také osobu pokračující přes opětovnou výzvu strážníka v jednání narušujícím veřejný pořádek nebo ohrožující život a zdraví jiných osob nebo své vlastní nebo majetek a nelze jí jiným způsobem v takovém jednání zabránit.⁵² Tato oprávnění Městská policie České Budějovice realizuje hlavně ve vztahu k místní působnosti jednotlivých obvodních oddělení Policie ČR, Jedná se o OO PČR tř. 28. Října, OO PČR Čtyři Dvory a OO PČR Suché Vrbné.

K potřebě plnění úkolů Policie ČR poskytuje městská policie na požádání též záznamy MKDS. Podrobná úprava vztahů policie, orgánů obcí a městské policie a jejich vyhodnocování je stanovena Nařízením vlády č. 397/1992 Sb.

Ve vztahu k městu spolupracuje městská policie s jednotlivými odbory obecního úřadu. Obecní policie má povinnost stanovenou zákonem o obecní policii oznámit příslušnému orgánu podezření, že byl spáchán přestupek nebo jiný správní delikt, jehož projednání patří do působnosti tohoto orgánu. V této souvislosti oznamuje Městská policie mimo jiné zjištěné protiprávní jednání zejména příslušnému Správnímu orgánu při Magistrátu města České Budějovice. Dále ve vztahu k sociálně-právnímu odboru péče o dítě oznamuje často městská policie zjištěné porušení zákona č. 379/2005 o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tabákový zákon“) v souvislosti s osobami mladšími 18 let.

Městská policie také využívá oprávnění podle zákona o obecní policii k předvedení osoby na žádost příslušného správního orgánu podle § 60 správního řádu na základě písemné žádosti o předvedení s uvedením místa a času, kam má být osoba předvedena.

Ve spolupráci s Dopravním podnikem České Budějovice poskytuje městská policie zjištěné totožnosti „černých pasažérů“ revizorům Dopravního podniku na základě zákona o obecní policii, kdy tito zaměstnanci mají na této totožnosti právní zájem.

⁵² MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

V rámci koordinovaného postupu složek integrovaného záchranného systému při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací tvoří městská policie podle zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, ostatní složku integrovaného záchranného systému poskytující plánovanou pomoc na vyžádání. Tato dohoda je uzavřena pro případ, že základní složky IZS nebudou mít dostatek sil a prostředků nebo budou vyžadovat zvláštní síly a prostředky potřebné k řešení konkrétní situace. Městská policie takto působí zejména pro účely zajištění místních záležitostí veřejného pořádku.⁵³

⁵³ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

5 UŽITÍ DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ PODLE ZÁKONA O OBECNÍ POLICII

K vytvoření předpokladu pro efektivní dokončení zákroku strážníků slouží jako významný instrument donucovací prostředky. Toto je spojeno se závažným zásahem do práv a svobod osob, proto je lze ze strany strážníků realizovat pouze v mezích a způsoby stanovenými zákonem. Donucovací prostředky nesmí být zásadně použity jako odplata nebo trest za protiprávní jednání osoby.

Nelze-li tedy zjednat dodržování práva jiným způsobem, disponují strážníci obecních policií za účelem plnění úkolů při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku donucovacími prostředky a jejich použití je v tomto případě upraveno zákonem o obecní policii. S ohledem na užší věcnou působnost mají strážníci na rozdíl od policistů ČR omezenější počet druhů donucovacích prostředků, přesto je strážníci a policisté využívají téměř za stejných podmínek.

Podle zákona je strážník tyto prostředky použít z důvodu ochrany jiné osoby nebo své vlastní, k ochraně majetku nebo k zabránění výtržnosti nebo jinému jednání, jímž je vážně narušován veřejný pořádek, přičemž druh a způsob použití donucovacích prostředků je pouze na rozhodnutí strážníka. Jedná se o takový nezbytný použití tohoto prostředku k překonání odporu vůči osobě, která je obvykle iniciátorem protiprávního jednání, aby bylo dosaženo účelu sledovaného zákroku.⁵⁴

Povinností strážníka je dbát, aby při použití donucovacích prostředků nezpůsobil zřejmě nepřiměřenou újmu ve vztahu k povaze a nebezpečnosti protiprávního jednání osoby, vůči které zákrok směřuje. Pouze v případech stanovených zákonem není strážník povinen provést zákrok a to zejména je-li pod vlivem léků nebo jiných látek, nebyl k provedení zákroku odborně vyškolen ani vycvičen, nebo je zřejmé, že zákrok nemůže úspěšně dokončit. V těchto případech ovšem může strážník provést jiná opatření (přivolání posil, Policie ČR apod.)⁵⁵

⁵⁴ MATES, P., ŠKODA, J., VAVERA, F. *Veřejné sbory*. Praha: Wolter Kluwer ČR, 2011. 366 s. ISBN 978-80-7357-572-4

⁵⁵ MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

5.1 Povinnosti strážníka při použití donucovacích prostředků

Povinnosti při použití donucovacích prostředků strážníky lze rozdělit do tří částí. Jedná se povinnosti strážníků před, při a po použití těchto prostředků. Toto je stanoveno zejména zákonem o obecní policii.

Strážník je povinen **před** použitím donucovacích prostředků vyzvat osobu, proti které zakročuje za použití zákonné výzvy „jménem zákona“ s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků, aby zanechala svého protiprávního jednání. Od tohoto může strážník upustit v případě, je-li ohrožen život a zdraví a zákrok nesnese odkladu, přičemž je oprávněn použít takového donucovacího prostředku, nezbytně nutného k překonání aktivního nebo pasivního odporu osoby dopouštějící se protiprávního jednání.

Při použití donucovacích prostředků platí povinnost stanovená zákonem o obecní policii, kdy je strážník povinen při provádění zákroku dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v této souvislosti vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil pouze tu nezbytnou míru, aby bylo dosaženo účelu sledovaného zákrokem. Další zvláštní omezení pro strážníka při použití donucovacích prostředků jsou taktéž stanovena zákonem o obecní policii. Je stanoveno, které druhy donucovacích prostředků nesmí strážník při zákroku použít proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou nebo osobě zjevně mladší 15 let. Zdali osoba patří do této skupiny, závisí na uvážení strážníka zejména podle fyzického vzhledu a stavu dané osoby. Toto zvláštní omezení neplatí, je-li protiprávním jednáním těchto osob bezprostředně ohrožen život a zdraví jiných osob a strážníka, nebo jestliže hrozí větší škoda na majetku (nejméně 50 000 Kč). A nelze-li nebezpečí odvrátit jinak.

Pokud zakročující strážník zjistí, že **po** použití donucovacích prostředků došlo ke zranění osoby, je povinen této osobě poskytnout první pomoc a zajistit lékařské ošetření, jakmile to okolnosti dovolí. V tomto případě je rozhodující druh a rozsah zranění a situace na místě. Další povinností strážníka podle zákona o obecní policii je vyrozumět o každém použití donucovacích prostředků osobu, která obecní policii řídí, a to bez zbytečného odkladu. Pokud by použitím těchto prostředků nebo psa ze strany

strážníka došlo ke zranění nebo usmrcení osoby případně by tímto vznikla škoda nikoli nepatrná, je osoba, která obecní policii řídí, nebo strážník pověřený zastupitelstvem obce k plnění některých úkolů při řízení obecní policie, povinna neprodleně vyrozumět nejbližší útvar policie ČR. Zákon o obecní policii v neposlední řadě ukládá strážníkovi po použití donucovacích prostředků povinnost sepsat o jejich použití úřední záznam, který obsahuje zejména důvod použití, rozsah a druh těchto prostředků, zdali byly splněny podmínky v souvislosti se zákonem o obecní policii pro jejich použití, kým byly použity, jestli byli na místě přítomni svědci této události a kteří a případné další činnosti strážníka v souvislosti s jejich použitím.⁵⁶

5.2 Charakteristika jednotlivých druhů donucovacích prostředků a jejich použití

Druhy donucovacích prostředků určených k používání strážníky obecních policií jsou taxativně uvedeny v § 18/1 písm. a) až h) zákona o obecní policii. Jedná se o:

- hmaty, chvaty, údery a kopy,
- slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- obušek a jiný prostředek,
- pouta,
- úder služební zbraní,
- hrozba namířenou služební zbraní,
- varovný výstřel ze služební zbraně,
- technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla

Namísto nebo vedle donucovacích prostředků je strážník dále oprávněn použít též psa.⁵⁷

Hmaty, chvaty, údery a kopy je nutné rozdělit podle účelu použití, kdy hmatem se rozumí běžné uchopení osoby. Uchopení osoby mající potenciál způsobit druhé osobě bolest sloužící k jejímu zklidnění nebo odzbrojení, je chvatem. Jedná se o formu vyvedení osoby ze statické osy za účelem jejího svedení do určeného místa, kdy je tento pohyb strážníkem kontrolován. Hmaty a chvaty jsou využívány zejména pro překonání pasivního odporu osoby, proti níž je zákrok směřován.

⁵⁶ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

⁵⁷ Česko. Zákon č. 553 ze dne 6. prosince 1991 o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 104.

Úder je veden rukou nebo jinou pohyblivou horní částí těla (hlavou) a je směřován proti citlivému místu na těle osoby. Navolňující úder na tělo osoby slouží k přípravě prostoru pro použití dalších donucovacích prostředků. Kop je obdoba úderu vedená nohou. Údery a kopy jsou užívány k překonání aktivního odporu útočnicka.

Slzotvorné, elektrické nebo jiné dočasně zneschopňující prostředky mají za účel dočasně zneschopnit útočnicka, aniž by došlo k fyzickému kontaktu ze strany strážníka.

Použití slzotvorného prostředku je použití aerosolu způsobujícího nepřírodní slzení a tím omezení schopnosti vidění ke zneškodnění osoby, proti které je zákrok směřován. Po tomto použití má strážník možnost použít proti útočnickovi některý s dalších donucovacích prostředků. Tyto prostředky mohou mít účinný dosah až několik metrů. Při jejich použití je ovšem potřeba, aby si strážník uvědomil okolnosti jejich použití, aby současně zákrokem nedošlo k dočasnému zneschopnění samotného zakročujícího strážníka, nebo jeho kolegy, případně aby nedošlo k ohrožení jiných osob, než té, proti které zákrok směřován. Tyto prostředky je proto nevhodné používat například v uzavřených prostorách. Běžné typy slzotvorných prostředků navíc bývají neúčinné proti opilým osobám.

Elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek slouží k dočasnému paralyzování nebezpečně jednající osoby za zachování dostatečného odstupu mezi touto osobou a zakročujícím strážníkem. Tyto moderní prostředky jsou příslušnými úřady schvalovány tak, aby osobu, proti níž je zákrok veden, dočasně zneschopnili, aniž by jí bylo tímto způsobeno zranění nebo trvalé následky. Jedná se různé druhy elektrických paralyzérů, nebo vystřelovače pryžových míčků či sítí s účinností na krátkou vzdálenost.

Donucovací prostředky sloužící zejména k úderům na lehce zranitelná místa těla jsou **obušky a jiné úderné prostředky**. Obušky jsou dlouho používané prostředky bezpečnostních sborů. Slouží zejména jako prodloužení ruky strážníka vůči útočící osobě. Jedná se buďto o klasické obušky, obušky s příčnou rukojetí (tonfy) nebo teleskopické obušky. Užití jednotlivých druhů je různé. Kromě úderů a k zamezení aktivního odporu útočnicka mohou pomoci i při nasazení odváděcí páky při odporu pasivním. Výhodou teleskopického obušku a jeho doplňků je jeho skladovatelnost a možnost využití nejen jako donucovacího prostředku, ale i za dodržení zákonných

podmínek při záchranných pracích nebo dopravních nehodách apod. (rozbití skla, páčení).⁵⁸

K podstatnému omezení pohybu nebezpečné osoby jsou využívána **pouta**. Slouží většinou ke zklidnění a omezení pohybu osoby při použití některého z dalších donucovacích prostředků. Pouta lze použít ke spoutání jedné nebo více osob navzájem. Existuje celá řada druhů pout od kovových s řetízkem nebo kloubovým mechanismem po jednorázová zdrhovací textilní nebo plastová. Zákon o obecní policii umožňuje strážníkovi použít pouta jako donucovací prostředek, ale i v případech, kdy je potřeba omezit osobní svobodu osoby podle § 72/2 trestního řádu, nebo při předvedení osoby podle § 13 zákona o obecní policii, která klade aktivní nebo pasivní odpor. Strážník je dále podle příslušného ustanovení zákona o obecní policii oprávněn použít pouta proti osobě fyzicky napadající jinou osobu nebo strážníka, ohrožující vlastní život, poškozující cizí majetek, nebo která se pokusí o útěk při zákroku strážníka. V těchto případech je strážník oprávněn omezit možnost volného pohybu osoby i připoutáním ke vhodnému předmětu do doby, kdy je zřejmé, že osoba nebude pokračovat v protiprávním jednání, nebo do jejího předání Policii ČR, nejdéle však na dvě hodiny.⁵⁹

Za výjimečně používaný donucovací prostředek je považován **úder služební zbraní**, zejména proto, že strážník je vybaven daleko efektivnějšími a vhodnějšími prostředky k tomuto účelu. Pro použití tohoto prostředku je předpokladem, že je strážník útočníkem náhle napaden a nemá možnost použít jiný druh donucovacího prostředku.

Hrozba namířenou služební zbraní spočívá ve vytažení zbraně strážníkem z pouzdra a namíření na osobu, proti níž směřuje zákrok. Tato hrozba představuje varování, že v případě pokračování protiprávního jednání osoby může být stříelná zbraň použita.

Jako poslední moment varování sloužící k uvědomění útočníka, že bude strážníkem použita zbraň k mířené střelbě, slouží **varovný výstřel ze služební zbraně**.

⁵⁸ MATES, P., ŠKODA, J., VAVERA, F. *Veřejné sbory*. Praha: Wolter Kluwer ČR, 2011. 366 s. ISBN 978-80-7357-572-4

⁵⁹ MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

Tento výstřel je nutno směřovat do míst, kde nedojde k ohrožení zejména třetích osob a použitelnost tohoto prostředku je zpravidla na otevřeném prostranství. Strážník plně zodpovídá za účinky výstřelu a s ohledem na možné důsledky je varovný výstřel považován za nejtěžší donucovací prostředek.

Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla (TPZOV) je strážník oprávněn použit, jsou-li splněny podmínky pro jeho použití, mimo jiné lze-li předpokládat, že se osoba pokusí použít vozidlo k útěku. Podmínky stanovené § 17a zákona o obecní policii k použití TPZOV se na výše uvedené použití tohoto prostředku nevztahují.

Dalším donucovacím prostředkem, který je strážník oprávněn použít namísto nebo vedle donucovacích prostředků a za stejných podmínek jako pro jejich použití je **pes**. Psa je vhodné použít při zákrocích proti skupinám osob, které narušují veřejný pořádek. Smysl jeho využití je v preventivním a psychologickém účinku na osobu, proti níž je zákrok směřován. Podmínkou pro použití psa je jeho způsobilost, která je osvědčena Policií ČR za podmínek stanovených závazným pokynem Policejního prezidenta č. 43 ze dne 28. 3. 2003. Pes je svěřen a ovládán k tomuto určeným strážníkem s osvědčením psovoda.⁶⁰

5.3 Použití služební zbraně

Podle zákona o zbraních je strážník, který je držitelem zbrojního průkazu skupiny D, oprávněn při výkonu povolání nosit krátkou střelnou zbraň podléhající registraci, jejímž vlastníkem je zaměstnavatel (obec) a na kterou má obec vydán průkaz zbraně. Zbraň je zaregistrovaná k účelům činnosti obecní policie. Strážníkům obecní policie je zákonem umožněno nosit zbraně viditelně.

Použit služební zbraň je strážník oprávněn za splnění podmínek stanovených zákonem o obecní policii, tedy za podmínek nutné obrany nebo krajní nouze, nebo k zamezení útěku pachatele, kterého nelze jiným způsobem zadržet a použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné. Jedná se o krajní prostředek k odvrácení protiprávního stavu. Služební zbraň může strážník použít buď přímo proti pachateli, nebo vůči věci (například prostřelení pneumatiky vozidla využívaného

⁶⁰ VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3

pachatelem k úniku). V případě použití služební zbraně zakročujícím strážníkem je tento povinen dbát nutné opatrnosti, aby nedošlo k ohrožení života jiné osoby a jednat tak, aby byl co nejvíce šetřen život a zdraví osoby, proti které je tento druh zákroku směřován. Povinnosti strážníka před, při a po použití služební zbraně jsou obdobné jako při použití donucovacích prostředků.⁶¹

Ze strany strážníků Městské policie České Budějovice dochází k používání donucovacích prostředků nejčastěji zejména v souvislosti s plněním úkolů obecní policie na úseku veřejného pořádku, při omezení osobní svobody osoby podle § 76/2 trestního řádu nebo při předvedení osob kladoucích pasivní nebo aktivní odpor. V souvislosti s jejich použitím dochází také při plnění úkolů strážníka městské policie k jeho napadení. Nejčastěji používanými donucovacími prostředky jsou hmaty, chvaty a použití pout. Vždy jsou dodrženy zákonné podmínky a povinnosti k použití donucovacích prostředků včetně povinnosti sepsat o tomto úřední záznam. V roce 2013 bylo ze strany strážníků MP použito donucovacích prostředků v 93 případech. K napadení strážníka v souvislosti s plněním jeho úkolů došlo v roce 2013 v 17 případech (viz Tabulka č. 3).

Tabulka č. 3 – Použití donucovacích prostředků a napadení strážníků MP⁶²

	2010	2011	2012	2013
Použití DP	50	43	51	93
Napadení strážníka	6	6	16	17

Příklad použití donucovacích prostředků strážníky MP České Budějovice.

V červnu roku 2012 v ranních hodinách prováděla autohlídka Městské policie České Budějovice kontrolní činnost v centru krajského města a v ulici Husova třída si povšimla uprostřed vozovky stojícího vozidla, na jehož předním krytu motoru ležel muž. Řidička sedící uvnitř vozidla hlídce MP sdělila, že jí muž, kterého nezná, skočil na vozidlo a odmítá ji umožnit pokračovat v cestě a má obavu, že tento svým jednáním její

⁶¹ MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

⁶² Zdroj dat – interní databáze Městské policie České Budějovice

vozidlo poškodil a může ve svém jednání pokračovat. Dále uvedla, že věc již oznámila telefonicky Policii ČR a čeká na příjezd jejich hlídky.

Muž byl hlídkou MP po předchozím poučení o možnosti vysvětlení odepřít vyzván k prokázání totožnosti a k podání vysvětlení k dané situaci. Dále byl muž vyzván, aby upustil od svého jednání s ohledem na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích (Husova třída slouží jako hlavní trasa pro noční spoje MHD) a následoval strážníky na chodník. Žena ve vozidle byla hlídkou MP mezitím ztotožněna a poučena o dalším postupu s tím, že totožnost muže a úřední záznam k celé události bude k dispozici pro případné občanské řízení nebo pro Policii ČR u Městské policie České Budějovice. Muž byl následně ztotožněn podle jím předloženého platného občanského průkazu. K podanému vysvětlení tento zjevně podnapilý muž odmítl cokoli sdělit, pouze se vulgárně a hlasitě vyjadřoval na adresu zakročujících strážníků, kdy prohlásil, že se s hlídkou MP o ničem bavit nebude a za použití dalších vulgárních výrazů se rozhodl z místa zákroku odejít. Z tohoto důvodu byl strážníky muž vyzván za použití zákonné výzvy „jménem zákona“, aby zůstal na místě, nebo bude vůči němu hlídkou MP využito oprávnění k použití donucovacích prostředků. Na toto muž reagoval pouze vulgárně bez dalšího zájmu zákonné výzvy strážníků uposlechnout, proto bylo použito ze strany hlídky MP donucovacích prostředků podle § 18/1 a, d zákona o obecní policii. Jeden z členů hlídky MP za využití postavení muže uchopil jeho levé zápěstí a svedl ruku za předloktí do fixační polohy za jeho záda. Stejným způsobem byla svedena druhým členem hlídky mužova pravá paže. Vzhledem k neustálému kladení fyzického odporu při zákroku byla této osobě nasazena strážníky služební pouta nejdříve na zápěstí pravé a následně levé ruky.

S ohledem na zjevnou podnapilost muže, kdy byl svým jednáním nebezpečný sobě a svému okolí, bylo zakročující hlídkou MP rozhodnuto o jeho převozu na Protialkoholní záchytnou stanici v Českých Budějovicích, kde byl předán k hospitalizaci službu konajícímu personálu a pouta mu zde byla hlídkou MP sejmuta. Vzhledem k podnapilosti muže a jeho agresivnímu chování nebyla u něj hlídkou MP na místě provedena orientační dechová zkouška na přítomnost alkoholu v dechu pomocí přístroje Dräger. O použití donucovacích prostředků byl cestou Operačního střediska Městské policie České Budějovice vyrozuměn vedoucí hlídkové služby MP a o celé věci byl zakročující hlídkou sepsán úřední záznam s tím, že muž byl svým jednáním podezřelý z přestupků na úseku veřejného pořádku dle § 47/1a zákona o přestupcích, kdy neuposlechl zákonné výzvy zakročujících strážníků, dále dle § 47/1b přestupkového

zákona, kdy se dopustil rušení nočního klidu, dle § 49/1c zákona o přestupcích na úseku občanského soužití – úmyslně narušil občanské soužití schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním a vzhledem k poškození vozidla oznamovatelky a dalšího úmyslu pokračovat v tomto jednání i dle § 50/1a na úseku majetku podle zákona o přestupcích.

Vzhledem k podnapilosti muže nebylo možné žádný z těchto přestupků projednat hlídkou MP na místě ve zkráceném blokovém řízení, proto byla celá věc předána podle §10/2 zákona o obecní policii místně příslušnému Správnímu orgánu k dalšímu řešení.⁶³

⁶³ Zdroj dat – úřední záznamy Městské policie České Budějovice

6 ČINNOST STRÁŽNÍKŮ PODLE NÁVRHU NOVELY ZÁKONA O OBECNÍ POLICII

Novela zákona o obecní policii je připravována dlouhodobě a vychází mimo jiné z analýzy Ministerstva vnitra zpracované již v roce 2012. Zde je zanalyzována poslední novela zákona o obecní policii se zákonem o Policii České republiky. K tomuto došlo k oslovení všech obcí, které měli zřízenou obecní policii, Svat měst a obcí, Policejní prezidium a další subjekty, které se k problematice zajišťování veřejného pořádku vyjadřovaly formou dotazníků. Tento návrh úpravy zákona o obecní policii vychází z mnohaleté zkušenosti při spolupráci Policie ČR a obcí v souvislosti se zajišťováním veřejného pořádku v obcích. V této novele se nejedná o zcela nová oprávnění strážníků, ale je zde upřesněna stávající právní úprava.⁶⁴

6.1 Stav „de lege lata“ a „de lege ferenda“ v oblasti zákona o obecní policii

Obecní policie má jako orgán obce pevné zakotvení v právním řádu již více než 20 let. Za tuto dobu prošel zákon o obecní policii celou řadou změn a stále se vyvíjí. Současná právní norma stanoví, že obecní policie je orgánem obce, která obecní policii zřizuje ve své samostatné působnosti. Přijetím zákona 553/1991 Sb. o obecní policii Českou národní radou dne 6. 12. 1991 a jeho pozdějšími novelizacemi byl vytvořen právní rámec pro existenci a činnost pořádkových útvarů měst a obcí především za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

V současné době tento zákon stanoví postavení obecní policie, kterými zaměstnanci je tvořena, taxativně vymezuje, jaké úkoly při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku plní a kdo obecní policii řídí. Jsou zde stanoveny podmínky uzavírání veřejnoprávních smluv s jinými obcemi jak ve vztahu k obcím, které obecní policii nezřídily, nebo za podmínek, kdy je v regionu vyhlášen krizový stav. Tato právní norma určuje podmínky pro výkon povolání strážníka včetně ustanovení týkajících se získání odborné způsobilosti pro výkon tohoto povolání. Jsou stanoveny povinnosti a oprávnění strážníků při výkonu jejich pravomoci. Zákon

⁶⁴Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/novela-zakona-o-obecni-policii.aspx>

o obecní policii společně s vyhláškami Ministerstva vnitra určuje i způsob označení těchto sborů. Strážníci obecní policie mají zákonem stanovena zvláštní omezení při zákrocích a dále je určena odpovědnost obce za škodu způsobenou strážníkem v souvislosti s plněním úkolů stanovených tímto nebo zvláštním zákonem. V dalších ustanoveních je určen způsob zpracovávání osobních údajů a jejich případné poskytování, podmínky pořizování obrazových, zvukových a jiných záznamů a je stanovena povinnost zachovávání mlčenlivosti a způsob zbavení mlčenlivosti o skutečnostech, se kterými se strážník v souvislosti s plněním úkolů obecní policie seznámil. V neposlední řadě je v zákoně o obecní policii stanovena působnost krajského úřadu a Ministerstva vnitra ve vztahu k obecní policii a tento zákon určuje správní delikty obce v souvislosti s obecní policií, přestupky strážníků ve vztahu k oznamovací povinnosti a fyzických osob ohledně neoprávněného používání označení a prvků obecní policie.⁶⁵

Přípravě předkládaného návrhu novely zákona o obecní policii předcházelo zpracování „Analýzy možného zefektivnění systému ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti na místní úrovni a vzájemného vztahu Policie České republiky a místní samosprávy“. Tato analýza mimo jiné obsáhla svými závěry i základní východiska pro zpracování návrhu zákona o obecní policii. V rámci této problematiky byla identifikována řada aspektů a požadavků na činnost obecních policí, zejména potřeba účelného rozšíření některých oprávnění obecních policí s cílem efektivního zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, včetně rozšíření některých oprávnění na úseku bezpečnosti silničního provozu. Dále byla zjištěna potřeba upřesnění právní úpravy postavení strážníka, prodloužení doby platnosti osvědčení odborné způsobilosti a podmínek, za kterých se může občan České republiky strážníkem stát. Byl stanoven požadavek na zpřesnění oprávnění obecních policí v oblasti blokového řízení a doplnění skutkových podstat přestupků do působnosti obecních policí v oblasti blokového řízení, jejichž projednávání by mělo potenciál přispět k zajištění místních záležitostí veřejného pořádku. Tato analýza požaduje legislativní vyřešení problematiky přístupu obecních policí do některých evidencí vedených orgány veřejné moci. Byla dále mimo jiné zjištěna potřeba upřesnit nebo

⁶⁵ MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0

nahradit jednoznačnými formulacemi ta ustanovení stávajícího zákona o obecní policii, jejichž aplikace přináší v praxi nejasnosti a problémy.

Cílem návrhu zákona je především posílení role obecní policie v oblasti místních záležitostí veřejného pořádku a posílení dílčích oprávnění strážníků s ohledem na zkušenosti z poslední doby a s ohledem na vývoj faktických možností Policie ČR v této oblasti. Účelem je umožnění efektivního zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku obecními policiemi v rozsahu vymezeným zákonem o obecní policii, to znamená, že není účelem novely posilovat pravomoci a působnost obecních policií na úroveň Policie České republiky. Jedním z cílů je také zlepšení a posílení předpokladů strážníků pro plnění povinností a užívání jednotlivých oprávnění.⁶⁶

6.2 Komparace vybraných ustanovení návrhu novely se současnou podobou zákona

Jednou z navrhovaných změn v zákoně o obecní policii je doplnění ustanovení § 2 písm. f, kde se obecní policie podílí na prevenci kriminality v obci. Toto je doplněno o zaměření na jiné sociálně patologické jevy. Jde o ty typy kriminogenních jevů, které mohou potenciálně ohrozit veřejný pořádek v obci. Zejména je myšlena problematika bezdomovectví, prostituce nebo hazardního hráčství.

Dalším z novelizačních bodů je úprava ustanovení o veřejnoprávních smlouvách, na jejich základě mohou obecní policie působit též na území jiných obcí. Cílem je možnost efektivnějšího využití kapacit obcí, které obecní policii zřídily. Smyslem je rozšíření možností pro uzavření veřejnoprávních smluv, aby si obce v případě, že mají obě zřízení obecní policii, mohli poskytnout na dobu nezbytně nutnou strážníky k řešení významných podniků kulturního, sportovního nebo podobného charakteru.

Pro účely zkvalitnění personálního obsazení obecních policií jsou navrženy i změny týkající se bezúhonnosti uchazečů o zaměstnání strážníka, strážníků a čekatelů. V navrhované novele se mimo jiné mění podmínka předložení výpisu z trestního rejstříku a čestného prohlášení, ale podle tohoto návrhu by si obec z pozice zaměstnavatele podle nového modelu vyžadovala elektronicky opis z evidence Rejstříku trestů.

⁶⁶ Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=776&CT1=0>

K důvodům zakládajícím ztrátu spolehlivosti je navrženo doplnění důvodu, že se daná osoba podílí na činnosti související s hnutím, které směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou, nebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.⁶⁷

V další části návrhu jsou zpracovány změny týkající se odborné způsobilosti strážníka a záležitosti věcí týkajících se osvědčení této způsobilosti. Jednou z hlavních změn v tomto návrhu je vydávání osvědčení ministerstvem po úspěšném vykonání zkoušky odborné způsobilosti na dobu pěti let oproti dosavadním třem rokům.

Zásadní změnou v návrhu novely v oblasti oznamovací povinnosti strážníka podle ustanovení § 10 zákona o obecní policii je doplnění, kdy strážník není povinen podezření ze spáchání přestupku, který je obecní policie oprávněna projednat v blokovém řízení, oznamovat. Jedná se o případy, kdy ze zjištěných informací vyplývá, že ani správní orgán by nezjistil skutečnosti k podezření, že přestupek spáchala určitá osoba. V tomto případě postačí sepsání úředního záznamu obsahujícího okolnosti a důvody, pro které nebyl strážník povinen podezření oznámit.

V části vymezující oprávnění strážníka zakázat vstup na určená místa je novelou zákona doplněno ustanovení okolností, kdy strážník mohl tohoto oprávnění použít, zejména v případech ohrožení života a zdraví. Toto ustanovení se nově vztahuje i na ohrožení majetku a veřejného pořádku.

Současná podoba zákona o obecní policii umožňuje strážníkům vstupovat do živnostenských provozoven za účelem plnění úkolů obecní policii pouze do míst určených pro zákazníky a to jen v prodejní nebo provozní době. V návrhu novely je toto rozšířeno i na dobu po skončení prodejní nebo provozní doby a to z konkrétních důvodů, zejména, je-li to nezbytné k zajištění veřejného pořádku, nebo z důvodu podezření, že se v těchto prostorách nachází osoby mladší 18 let a jsou jim zde podávány, prodávány nebo je jim jiným způsobem umožněno užívání alkoholických nápojů a tabákových výrobků. Obdobně platí toto oprávnění i v prostorách „kasín“, heren a dalších prostor, kde jsou provozovány loterie a jiné podobné hry.⁶⁸

Novela zákona o obecní policii se v podstatě dotýká téměř všech ustanovení platných v současné podobě, proto byly komparovány pouze vybrané změny, které by mohly být v souvislosti s návrhem změny zákona nejzásadnější.

⁶⁷ Dostupné z WWW: <http://www.obecnipolicie.cz/>

⁶⁸ Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=776&CT1=0>

ZÁVĚR

Stávající podoba zákona o obecní policii ukládá strážníkům obecních policií celou řadu povinností a oprávnění potřebných pro plnění svých úkolů. Připravovaná novela tohoto zákona by měla mít zejména funkci efektivního zpřesnění některých stávajících ustanovení, která mohla být dosud v praxi při aplikaci nejasná. Navýšení využívání oprávnění pro strážníky k plnění úkolů obecních policií v tomto rozsahu nepovažuje autor za úplně potřebné. Podle názoru autora by bylo vhodnější například prostřednictvím řádného a častého proškolení strážníků naučit je efektivně a v plném rozsahu používat stávající právní normu, včetně zdokonalování zejména jejich odborné způsobilosti v dalších oblastech souvisejících s výkonem jejich povolání.

Již jedna z předchozích právních úprav zákona o obecní policii naznačila, že ne každá novelizace může přinést zdokonalení a zlepšení v oblasti obecní policie. Jedná se o kvalifikační předpoklad strážníka, který podle změnového zákona č. 274/2008 Sb. platného od 1. 1. 2009, musí mít dosažené střední vzdělání s maturitní zkouškou. Pro strážníky, kteří toto vzdělání neměli, byla stanovena lhůta do konce roku 2015, aby měli možnost si potřebné vzdělání doplnit (v Českých Budějovicích je k roku 2013 jedenáct takových strážníků). Tento předpoklad je bezesporu pozitivní jev a mimo jiné postavení strážníka na veřejnosti získá tímto ustanovením lepší hodnotu. Přesto by mohlo vzniknout riziko, kdy řada zkušených strážníků této výjimky včas nevyužila a budou po ukončení výše uvedené lhůty muset řady obecních policií opustit. Problémem by mohlo být, že ne všechny obecní policie dokázaly z pozice zaměstnavatele na tento jev dostatečně zareagovat a mohlo by se v mnoha obcích a městech stát, že na počátku roku 2016 budou sice mít doplněné početní stavy strážníky splňujícími všechny požadavky, ale mnoho z nich bude přijato na poslední chvíli a tito nebudou mít patřičné zkušenosti pro výkon povolání strážníka. Toto by podle autora mohlo mít vliv na efektivnost obecní policie zejména při vykonávání veřejnopořádkové činnosti.

V souvislosti s výše uvedeným se autor domnívá, že není příliš podstatné rozšiřovat pravomoci strážníků například v oblasti zkráceného blokového řízení na úseku dopravy, nebo možnosti „odkládat“ některé přestupky na základě důkazní nouze,

ale plně využít jednak ustanovení poskytované stávající právní úpravou zákona o obecní policii a vhodně aplikovat případné změny v souvislosti s možným schválením novely.

Obce mají podle názoru autora možnost obecní policie zřizovat obecně závaznou vyhláškou a toto (v drtivé většině případů) činí, zejména za účelem ochrany osob a majetku a k zabezpečování veřejného pořádku v dané obci, proto jsou vítány zejména ty legislativní změny, které by případně k tomuto mohli napomoci.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. FILIP, J., SVATOŇ, J., ŠIMÁČKOVÁ, K. *Státověda*. Brno: Masarykova universita, 2010. 114 s. ISBN 978-80-210-4731-0
2. KALOUS, L. et al. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex publishing, 2012. 308 s. ISBN 978-80-87451-20-5
3. MACEK, P. a kol. *Bezpečnostní služby*. Praha: Police history, 2001. 200 s. ISBN 80-86477-03-7.
4. MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie*. Praha: Police history, 2008. 88 s. ISBN 978-80-86477-45-9.
5. MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny obecních policí I*. Praha: Police history, 2005. 250 s. ISBN 80-86477-26-6.
6. MACEK, P., UHLÍŘ, L. *Dějiny policie a četnictva IV*. Praha: Police history, 2011. 291 s. ISBN 978-80-86477-55-8.
7. MATES, Pavel; HORZINKOVÁ, Eva, et al. *Nové policejní právo: Právní předpisy s komentářem*. 1. Praha: Linde, 2009. 344 s. ISBN 978-80-7201-743-0
8. MATES, P., ŠKODA, J., VAVERA, F. *Veřejné sbory*. Praha: Wolter Kluwer ČR, 2011. 366 s. ISBN 978-80-7357-572-4
9. PECHA, M., VONDRA, V. *Československo v době nacistické okupace a osvobození 1939-1945*. České Budějovice: PROTISK s r.o., 2006. 286 s. ISBN 80-239-6411-9
10. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 292 s. ISBN 978-80-7380-389-6
11. SÝKORA, M. *Psychologie ve služební činnosti strážníka obecní (městské) policie a strážného civilní bezpečnostní služby*. Praha: Armex, 1997. 80 s. ISBN 80-902283-3-X
12. VETEŠNÍK, P. a kol. *Obecní policie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 332 s. ISBN 978-80-7380-4963-3.
13. VODIČKOVÁ, J. *Soubor otázek ke zkoušce strážníka- ústní část*. Příbram: POLIS, 2011, str. 5-6; 392 s.

Elektronické zdroje

1. *Novela zákona o obecní policii 2013* [online]. 2013 [cit. 2014-2-8]. Dostupné z WWW: <http://www.obecnipolicie.cz/>.
2. *Městská policie České Budějovice - Obvody* [online]. 2008 [cit. 2014-1-7]. Dostupné z WWW: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/obvody/stranky/obvody-2008-04-23.aspx>.
3. *Městská policie České Budějovice – Obvody - Obvod 6- Rožnov* [online]. 2008 [cit. 2014-1-7]. Dostupné z WWW: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/obvody/stranky/obvod-6-roznov.aspx>.
4. *Městská policie České Budějovice - O městské policii - Historie* [online]. 2008 [cit. 2014-1-3]. Dostupné z WWW: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/o-mestske-policii/stranky/historie.aspx>.
5. *Městská policie České Budějovice - O městské policii - Organizační struktura* [online]. 2008 [cit. 2014-1-8]. Dostupné z WWW: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/o-mestske-policii/stranky/organizacni-struktura.aspx>.
6. *Městská policie České Budějovice - Prevence kriminality - Kamerový systém* [online]. 2008 [cit. 2014-1-8]. Dostupné z WWW: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/cz/prevence-kriminality/stranky/technicke-vybaveni.aspx>.
7. *Ministerstvo vnitra České republiky - Novela zákona o obecní policii* [online]. 2012 [cit. 2014-1-15]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/novela-zakona-o-obecni-policii.aspx>.
8. *Ministerstvo vnitra České republiky - Obecní policie - Data o činnosti obecních policií za rok 2012 souhrnně pro ČR v členění podle jednotlivých krajů* [online]. 2013 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecni-policie-652273.aspx>.
9. *Ministerstvo vnitra České republiky - Zpráva o činnosti styčných důstojníků pro menšiny a jejich pracovních skupin za 2. pololetí roku 2012* [online]. 2013 [cit. 2014-1-8]. Dostupné z WWW: <http://mvcr.cz/.../zprava-o-cinnosti-stycnych-dustojniku-pro-mensiny-pdf.aspx>.
10. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky - Návrh zákona včetně důvodové zprávy* [online]. 2012 [cit. 2013-12-5]. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=776&CT1=0>.

Legislativní zdroje

1. Česko. Zákon č. 1 České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o Ústavě České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1.
2. Česko. Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. Dubna 2000, o obcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 38.
3. Česko. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66.
4. Česko. Zákon č. 553 ze dne 6. prosince 1991 o obecní policii. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991, částka 104.
5. Česko. Vyhláška č. 418 ze dne 11. listopadu 2008, kterou se provádí zákon o obecní policii. Příloha č. 2. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 137.
6. Česko. Vyhláška č. 444 ze dne 11. prosince 2008 o zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele a strážníka obecní policie. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 144.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- interní databáze Městské policie České Budějovice
- úřední záznamy Městské policie České Budějovice

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Obrázek č. 1 – Organizační schéma Městské policie České Budějovice

Tabulka č. 1 – Počet zaměstnanců zařazených do MP ČB od roku 2010

Tabulka č. 2 – Věková struktura strážníků od roku 2010

Tabulka č. 3 – Použití donucovacích prostředků a napadení strážníků MP